

**10. MALIGNNE BOLESTI
I
PROGRAMI RANOG
OTKRIVANJA RAKA**

10.1. NOVOTVORINE EVIDENTIRANE U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

Budući da se način prikupljanja i obrade podataka od 2020. g. razlikuje od dosadašnjeg načina prikupljanja i obrade podataka iz PZZ-a, ovi podaci nisu u potpunosti usporedivi s onima objavljivanim ranijih godina.

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti IŽ, prema podacima iz CEZIH-a, evidentirano je 29.774 novotvorina (lani 26.562), od toga većina kod žena (57,5%). Među njima evidentirano je 11.256 (lani 10.717) zloćudnih novotvorina (37,8% u novotvorinama), većina kod žena (54,0%). Najviše je evidentirano raka dojke (2.203 ili 19,6% u evidentiranim zloćudnim novotvorinama). Kod muškaraca je najčešće rak muških spolnih organa (1.088, 21,0% zloćudnih novotvorina kod muškaraca), među kojima najčešće prostata (967), a kod žena rak dojke (35,9% zloćudnih novotvorina kod žena).

U odnosu na 2020.godinu, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti registrirano je 12,1% više novotvorina, a za 5,0% više zloćudnih.

Tablica 1 - Novotvorine evidentirane u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u 2021. godini

	UKUPNO		Muški spol		Ženski spol	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO (C00-D48)	29.774	100,0	12.645	100,0	17.129	100,0
Ukupno zloćudne novotvorine C00-C97:	11.256	37,8	5.178	40,9	6.078	35,5
- usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14	309	1,0	209	1,7	100	0,6
- probavnih organa C15-C26	1.854	6,2	1.024	8,1	830	4,8
- dišnih i organa prsnog koša C30-C39	665	2,2	416	3,3	249	1,5
- kosti i zglobne hrskavice C40-C41	43	0,1	24	0,2	19	0,1
- melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44	1.544	5,2	775	6,1	769	4,5
- mezotelijarnog i mekog tkiva C45-C49	107	0,4	57	0,5	50	0,3
- dojke C50	2.203	7,4	18	0,1	2.185	12,8
- ženskih spolnih organa C51-C58	498	1,7			498	2,9
- muških spolnih organa C60-C63	1.088	3,7	1.088	8,6		
- urinarnog sustava C64-C68	943	3,2	680	5,4	263	1,5
- oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72	164	0,6	82	0,6	82	0,5
- štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75	416	1,4	87	0,7	329	1,9
- nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80	502	1,7	252	2,0	250	1,5
- limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96	916	3,1	465	3,7	451	2,6
- neovisnih (primarnih) višestrukih sijela C97	4	0,0	1	0,0	3	0,0
Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48:	18.518	62,2	7.467	59,1	11.051	64,5
Novotvorine in situ D00-D09	255	0,9	112	0,9	143	0,8
Dobroćudne novotvorine D10-D36	15.267	51,3	6.052	47,9	9.215	53,8
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	2.996	10,1	1.303	10,3	1.693	9,9

Izvor:CEZIH

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je 21.724 (lani 26.212) pregleda zbog novotvorina što čini 7,8% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ. Od toga bilo je 17.874 pregleda (82,3%) u ugovornim ordinacijama. Među njima evidentirano je 8.459 (lani 14.457) pregleda zbog zloćudnih novotvorina (38,9% u novotvorinama, 3,1% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ). Među evidentiranim pregledima zbog zloćudnih novotvorina 65,1% je u dobi iznad 65 godina, a 34,9% u dobi od 20 do 64 godine. Najviše je evidentirano pregleda zbog raka dojke (1.656 ili 7,6% u evidentiranim pregledima zbog novotvorina), a slijedi rak pluća (517 ili 2,4%), rak

završnog debelog crijeva (432 ili 2,0%), melanom kože (402 ili 1,9%) te zloćudna novotvorina limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (393 ili 1,8%). Broj registriranih bolesti u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti čini 73,0% registriranih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Tablica 2 - Novotvorine evidentirane u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u 2021. godini

	UKUPNO		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO C00-D48	21.724	100,0	98	100,0	760	100,0	11.252	100,0	9.614	100,0
<i>Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48</i>	<i>13.265</i>	<i>61,1</i>	<i>98</i>	<i>100,0</i>	<i>758</i>	<i>99,7</i>	<i>8.302</i>	<i>73,8</i>	<i>4.107</i>	<i>42,7</i>
Ukupno zloćudne novotvorine:	8.459	38,9	-	-	2	0,3	2.950	26,2	5.507	57,3
- želuca C16	194	0,9	-	-	-	-	84	0,7	110	1,1
- završnog debelog crijeva C20	432	2,0	-	-	-	-	117	1,0	315	3,3
- dušnika, bronha i pluća C33-C34	517	2,4	-	-	-	-	156	1,4	361	3,8
- melanom kože C43	402	1,9	-	-	-	-	166	1,5	236	2,5
- dojka C50	1.656	7,6	-	-	-	-	845	7,5	811	8,4
- vrata maternice C53	63	0,3	-	-	-	-	41	0,4	22	0,2
- limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva C81-C97	393	1,8	-	-	-	-	124	1,1	269	2,8
Ostale zloćudne novotvorine	4.802	22,1	-	-	2	0,3	1.417	12,6	3.383	35,2

U odnosu na 2020. godinu, u svim ordinacijama u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti registrirano je za 17,1% manje novotvorina, a za 41,5% manje zloćudnih.

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je kod muškaraca 9.368 (za 18,5% manje nego lani- 11.497) pregleda (43,1% u ukupnom broju pregleda zbog novotvorina), a kod žena 12.356 (za 16,0 % manje nego lani - 14.715) (56,9%). Kod muškaraca je 42,2% pregleda bilo zbog zloćudnih novotvorina, a kod žena 36,4%.

Kod muškaraca je najviše evidentirano pregleda zbog raka pluća (280 ili 3,0%), raka završnog debelog crijeva (257 ili 2,7%), raka limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (223 ili 2,4%) te zloćudnog melanoma kože (193 ili 2,1%).

Kod žena najviše je evidentirano pregleda zbog raka dojke (1.648 ili 13,3% u evidentiranim pregledima), a slijede rak pluća (237 ili 1,9%), zloćudni melanom kože (209 ili 1,7%), rak završnog debelog crijeva (175 ili 1,4%) te rak limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (170 ili 1,4%).

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti, najčešće evidentirani su kod muškaraca rak pluća (3,0% pregleda), a kod žena rak dojke (13,3% pregleda).

Tablica 3 - Novotvorine evidentirane u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u 2021. godini po spolu

	UKUPNO	Muški		Ženski	
	Broj	Broj	%	Broj	%
UKUPNO C00-D48	21.724	9.368	100,0	12.356	100,0
<i>Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48</i>	<i>13.265</i>	<i>5.412</i>	<i>57,8</i>	<i>7.853</i>	<i>63,6</i>
<i>Ukupno zloćudne novotvorine</i>	<i>8.459</i>	<i>3.956</i>	<i>42,2</i>	<i>4.503</i>	<i>36,4</i>
Zloćudna novotvorina želuca C16	194	129	1,4	65	0,5
Zloćudna novotvorina završnog debelog crijeva C20	432	257	2,7	175	1,4
Zloćudna novotvorina dušnika (traheje), dušnice (bronha) i pluća C33-C34	517	280	3,0	237	1,9
Zloćudni melanom kože C43	402	193	2,1	209	1,7
Zloćudna novotvorina dojke C50	1.656	8	0,1	1.648	13,3
Zloćudna novotvorina vrata maternice C53	63	-	-	63	0,5
Zloćudna novotvorina limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva C81-C97	393	223	2,4	170	1,4
Ostale zloćudne novotvorine	4.802	2.866	30,6	1.936	15,7

Novotvorine kao skupina bolesti čine 9,0% **hospitalizacija u bolnicama i stacionarima u IŽ** te 9,7% bolničkoopskrbnih dana. Zloćudne novotvorine čine 7,1% hospitalizacija.

Zbog novotvorina hospitalizirano je nešto više žena (51,6%) nego muškaraca (48,4%), ali zbog zloćudnih novotvorina hospitalizirano je više muškaraca (53,3%). Vodeće podskupine dijagnoza kod hospitaliziranih u IŽ zbog novotvorina su zloćudne novotvorine (79,0% hospitaliziranih zbog novotvorina), dobroćudne novotvorine (12,3%) te novotvorine nesigurne i nepoznate prirode (8,6%). Među hospitaliziranima zbog novotvorina najčešće zloćudne novotvorine su probavnih organa (25,5%), dišnih i organa prsnog koša (8,4%), dojke odnosno limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (7,4%) te nedovoljno definiranog, sekundarnog i nespecificiranog sijela (7,3%).

Kod muškog spola vodeće zloćudne novotvorine zbog kojih su hospitalizirani bile su: probavnih organa (33,1%) – najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (23,3% u ukupnim hospitalizacijama), dišnih i organa prsnog koša (11,5%) – najčešće traheje, bronha i pluća (9,0%) te urinarnog sustava (11,2%) – najčešće mokraćnog mjehura (9,7%).

Kod žena vodeća podskupina bile su zloćudne novotvorine probavnih organa (18,4%) - najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (10,6% u ukupnim hospitalizacijama), dojke (14,2%) te ženskih spolnih organa (9,0%) – najčešće tijela maternice (5,4%).

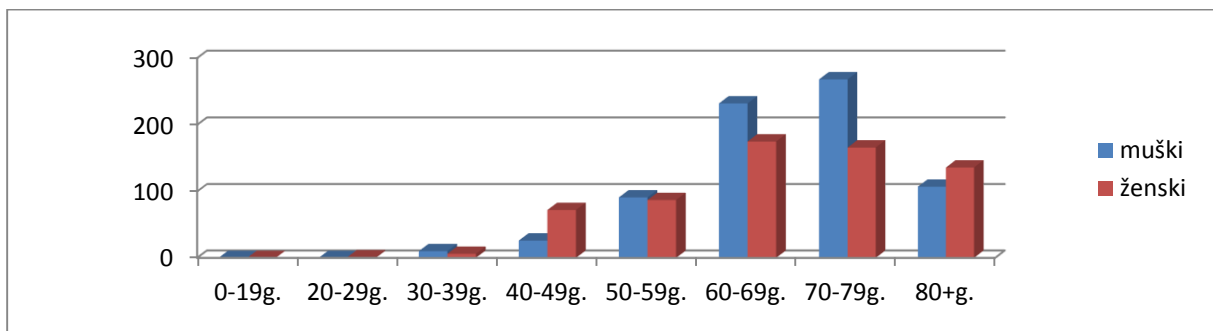
Tablica 4 - Hospitalizacije zbog novotvorina (C00-D48) registrirane u Istarskoj županiji* u 2021. godini po pojedinim dijagnostičkim skupinama i spolu

Skupine MKB	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO C00-D48	1.743	100,0	843	100,0	900	100,0
Zloćudne novotvorine C00-C97	1.377	79,0	734	87,1	643	71,4
- <i>usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14</i>	<i>19</i>	<i>1,1</i>	<i>12</i>	<i>1,4</i>	<i>7</i>	<i>0,8</i>
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	<i>445</i>	<i>25,5</i>	<i>279</i>	<i>33,1</i>	<i>166</i>	<i>18,4</i>
-jednjaka C15	8	0,5	6	0,7	2	0,2
-želuca C16	62	3,6	28	3,3	34	3,8
-debelog crijeva (kolona) C18	155	8,9	98	11,6	57	6,3
-rektosigmoidnog prijelaza, završnog debelog crijeva (rektuma) čmara (anusa) i analnog kanala C19-C21	138	7,9	99	11,7	39	4,3
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	17	1,0	7	0,8	10	1,1
-gušterače C25	47	2,7	29	3,4	18	2,0
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	<i>146</i>	<i>8,4</i>	<i>97</i>	<i>11,5</i>	<i>49</i>	<i>5,4</i>
-grkljana (larinksa) C32	21	1,2	21	2,5	-	-
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	124	7,1	76	9,0	48	5,3
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	<i>7</i>	<i>0,4</i>	<i>3</i>	<i>0,4</i>	<i>4</i>	<i>0,4</i>
- <i>melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44</i>	<i>56</i>	<i>3,2</i>	<i>27</i>	<i>3,2</i>	<i>29</i>	<i>3,2</i>
-melanom kože C43	17	1,0	10	1,2	7	0,8
- <i>mezotelijarnog i mekog tkiva C45-C49</i>	<i>7</i>	<i>0,4</i>	<i>7</i>	<i>0,8</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
- <i>dojke C50</i>	<i>129</i>	<i>7,4</i>	<i>1</i>	<i>0,1</i>	<i>128</i>	<i>14,2</i>
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	<i>81</i>	<i>4,6</i>			<i>81</i>	<i>9,0</i>
-stidnice (vulve) C51	5	0,3			5	0,6
-vrata maternice (cerviksa) C53	6	0,3			6	0,7
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	49	2,8			49	5,4
-jajnika (ovarija) C56	19	1,1			19	2,1
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	<i>46</i>	<i>2,6</i>	<i>46</i>	<i>5,5</i>		
-kestenjače (prostate) C61	43	2,5	43	5,1		
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	<i>123</i>	<i>7,1</i>	<i>94</i>	<i>11,2</i>	<i>29</i>	<i>3,2</i>
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	20	1,1	12	1,4	8	0,9
-mokračnoga mjehura C67	102	5,9	82	9,7	20	2,2
- <i>oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72</i>	<i>45</i>	<i>2,6</i>	<i>18</i>	<i>2,1</i>	<i>27</i>	<i>3,0</i>
-mozga C71	45	2,6	18	2,1	27	3,0
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75</i>	<i>17</i>	<i>1,0</i>	<i>3</i>	<i>0,4</i>	<i>14</i>	<i>1,6</i>
- <i>nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80</i>	<i>127</i>	<i>7,3</i>	<i>68</i>	<i>8,1</i>	<i>59</i>	<i>6,6</i>
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	<i>129</i>	<i>7,4</i>	<i>79</i>	<i>9,4</i>	<i>50</i>	<i>5,6</i>
Novotvorine in situ D00-D09	2	0,1	1	0,1	1	0,1
Dobroćudne novotvorine D10-D36	214	12,3	61	7,2	153	17,0
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	150	8,6	47	5,6	103	11,4

* Opća bolnica Pula i stacionari Istarskih domova zdravlja

Broj hospitalizacija zbog novotvorina kao i zbog zloćudnih novotvorina raste s dobi, odnosno nakon 50-te godine, osim kod žena (nakon 40-te). U dobi iznad 60 godina je 1.269 ili 72,8% hospitaliziranih zbog novotvorina, 583 ili 64,8% žena te 686 ili 81,4% muškaraca.

U dobi iznad 60 godina je 1.084 ili 78,7% hospitaliziranih zbog zloćudnih novotvorina, 477 ili 74,2% žena te 607 ili 82,7% muškaraca.

Slika 1 - Hospitalizacije zbog zloćudnih novotvorina u Istarskoj županiji u 2021. godini po dobi i spolu

Novotvorine kao skupina bolesti čine 13,0% uzroka **hospitalizacije stanovništva s prebivalištem u Istarskoj županiji u zdravstvenim ustanovama u RH**. Zloćudne novotvorine čine 10,3% uzroka hospitalizacija istarskog stanovništva u RH.

Prema podacima HZJZ-a, u bolnicama u RH zbog novotvorina bilo je 3.670 hospitalizacija (stacionarno liječenje) (18,8/1.000 stanovnika).

Zbog novotvorina hospitalizirano je u RH nešto više žena (51,4%) iz IŽ nego muškaraca, a više muškaraca (51,7%) hospitalizirano je zbog zloćudnih novotvorina.

Vodeće podskupine dijagnoza kod stanovništva IŽ hospitaliziranog u RH zbog novotvorina su zloćudne novotvorine (79,0% hospitaliziranih zbog novotvorina), novotvorine nesigurne i nepoznate prirode (10,8%), dobroćudne novotvorine (10,0%), te novotvorine in situ (0,2%). Među hospitaliziranim iz IŽ najčešće zloćudne novotvorine bile su probavnih organa (21,4% u ukupno hospitaliziranim zbog novotvorina), nedovoljno definiranih, sekundarnih i nespecificiranih sijela (9,2%), limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva (8,6%), dojke (7,2%) te dišnih i organa prsnog koša (6,8%).

Muškarci iz IŽ najčešće su u RH hospitalizirani zbog zloćudnih novotvorina: probavnih organa (26,5%) – najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (18,1% u ukupnim hospitalizacijama), nedovoljno definiranih, sekundarnih i nespecificiranih sijela (11,4%), limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva (9,8%), urinarnog sustava (9,1%) – najčešće mokraćnog mjehura (7,3%) te dišnih i organa prsnog koša (9,1%) – najčešće traheje, bronha i pluća (6,2%).

Žene iz IŽ su najčešće hospitalizirane zbog zloćudnih novotvorina: probavnih organa (16,5%) – najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (10,8% u ukupnim hospitalizacijama), dojke (13,9%), ženskih spolnih organa (8,3%) – najčešće tijela i nespecificiranog dijela maternice (3,4%), limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva (7,6%) te nedovoljno definiranih, sekundarnih i nespecificiranih sijela (7,0%).

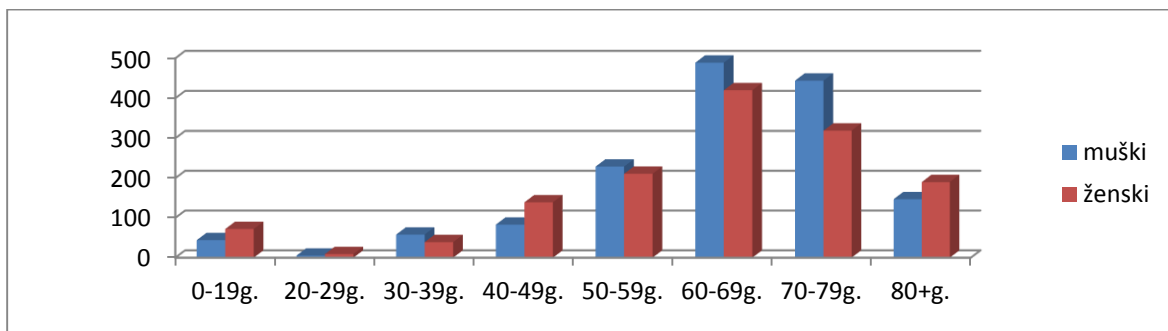
Tablica 5 - Hospitalizacije stanovništva IŽ zbog novotvorina u svim bolnicama u RH u 2021. godini po spolu

NAZIV DIJAGNOZE	Ukupno	%	Muški	%	Ženski	%
SVEUKUPNO C00-D48	3.670	100,0	1.783	100,0	1.887	100,0
Zloćudne novotvorine C00-C97:	2.898	79,0	1.499	84,1	1.399	74,1
- <i>usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14</i>	<i>118</i>	<i>3,2</i>	<i>79</i>	<i>4,4</i>	<i>39</i>	<i>2,1</i>
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	<i>784</i>	<i>21,4</i>	<i>473</i>	<i>26,5</i>	<i>311</i>	<i>16,5</i>
-jednjaka C15	14	0,4	9	0,5	5	0,3
-želuca C16	107	2,9	61	3,4	46	2,4
-debelog crijeva (kolona) C18	259	7,1	160	9,0	99	5,2
-rektosigmoidnog prijelaza, završnog debelog crijeva (rektuma) čmara (anusa) i analnog kanala C19-C21	267	7,3	162	9,1	105	5,6
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	30	0,8	18	1,0	12	0,6
-gušterače C25	83	2,3	45	2,5	38	2,0
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	<i>250</i>	<i>6,8</i>	<i>162</i>	<i>9,1</i>	<i>88</i>	<i>4,7</i>
-grkljana (larinksa) C32	52	1,4	45	2,5	7	0,4
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	190	5,2	111	6,2	79	4,2
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	<i>46</i>	<i>1,3</i>	<i>15</i>	<i>0,8</i>	<i>31</i>	<i>1,6</i>
- <i>melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44</i>	<i>84</i>	<i>2,3</i>	<i>43</i>	<i>2,4</i>	<i>41</i>	<i>2,2</i>
-melanom kože C43	27	0,7	13	0,7	14	0,7
- <i>mezotelijal. i mekog tkiva C45-C49</i>	<i>65</i>	<i>1,8</i>	<i>44</i>	<i>2,5</i>	<i>21</i>	<i>1,1</i>
- <i>dojke C50</i>	<i>264</i>	<i>7,2</i>	<i>2</i>	<i>0,1</i>	<i>262</i>	<i>13,9</i>
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	<i>157</i>	<i>4,3</i>			<i>157</i>	<i>8,3</i>
-stidnice (vulve) C51	15	0,4			15	0,8
-vrata maternice (cerviksa) C53	28	0,8			28	1,5
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	64	1,7			64	3,4
-jajnika (ovarija) C56	47	1,3			47	2,5
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	<i>100</i>	<i>2,7</i>	<i>100</i>	<i>5,6</i>		
-kestenjače (prostate) C61	95	2,6	95	5,3		
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	<i>221</i>	<i>6,0</i>	<i>162</i>	<i>9,1</i>	<i>59</i>	<i>3,1</i>
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	52	1,4	28	1,6	24	1,3
-mokraćnoga mjehura C67	159	4,3	130	7,3	29	1,5
- <i>oka, mozga i ostalih djelova SŽS C69-C72</i>	<i>79</i>	<i>2,2</i>	<i>28</i>	<i>1,6</i>	<i>51</i>	<i>2,7</i>
-mozga C71	74	2,0	26	1,5	48	2,5
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75</i>	<i>76</i>	<i>2,1</i>	<i>13</i>	<i>0,7</i>	<i>63</i>	<i>3,3</i>
- <i>nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80</i>	<i>337</i>	<i>9,2</i>	<i>204</i>	<i>11,4</i>	<i>133</i>	<i>7,0</i>
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	<i>317</i>	<i>8,6</i>	<i>174</i>	<i>9,8</i>	<i>143</i>	<i>7,6</i>
Novotvorine in situ D00-D09	9	0,2	1	0,1	8	0,4
Dobroćudne novotvorine D10-D36	368	10,0	99	5,6	269	14,3
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	395	10,8	184	10,3	211	11,2

Izvor :HZJZ

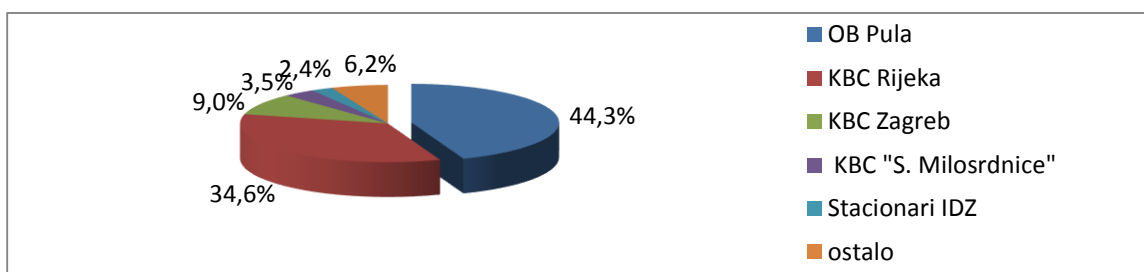
Broj hospitalizacija zbog novotvorina kao i zbog zloćudnih novotvorina raste s dobi, a osobito iznad 40 godina kod žena te iznad 50 godina kod muškaraca. U dobi iznad 60 godina je ukupno 2.395 ili 65,3% hospitaliziranih zbog novotvorina, 59,9% žena, te 70,9% muškaraca.

U dobi iznad 60 godina je 2.009 ili 69,3% hospitaliziranih zbog zloćudnih novotvorina, 929 ili 66,4% žena te 1.080 ili 72,0% muškaraca.

Slika 2 - Hospitalizacije zbog zloćudnih novotvorina u svim bolnicama u RH u 2021. godini po dobi i spolu

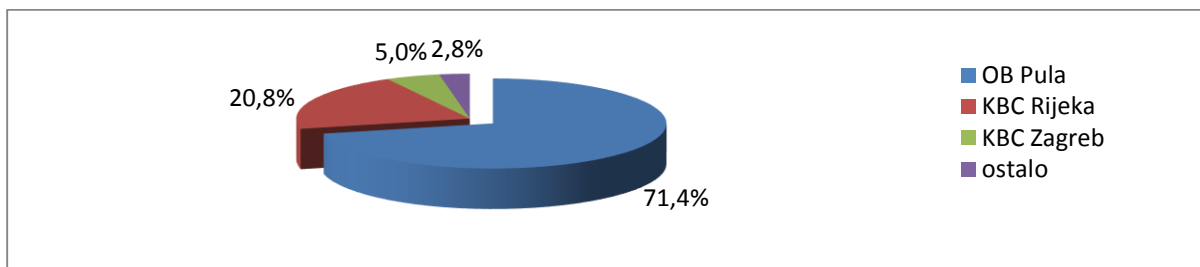
Najviše hospitalizacija pacijenata iz Istarske županije bilo je u 2021. godini u OB Pula (44,3), KBC-u Rijeka (34,6%), zatim KBC-u Zagreb (9,0%), KBC „Sestre Milosrdnice“ (3,5%) te stacionarima IDZ (2,4%).

Slika 3 - Gravitacija pacijenata (stacionarno liječenje) iz IŽ zbog novotvorina prema stacionarnim ustanovama u 2021. godini

Prema podacima HZJZ-a, u dnevnim bolnicama u RH zbog novotvorina bilo je i 18.751 stanovnika s prebivalištem u Istarskoj županiji.

U dnevnim bolnicama stanovnici IŽ su 2021. godine najčešće koristili OB Pula (71,4%), KBC Rijeka (20,8%) i KBC Zagreb (5,0%).

Slika 4 - Gravitacija pacijenata (dnevna bolnica) iz IŽ zbog novotvorina prema stacionarnim ustanovama u RH u 2021. godini

U IŽ hospitalizirano je 46,7%, a u dnevnim bolnicama 71,4% stanovnika IŽ.

10.2. NOVOOBOLJELI OD RAKA

Prema podacima Registra za rak HZJZ-a 2020. godine (zadnji objavljeni podaci) dijagnosticirano je 1.267 novih bolesnika od raka (invazivni oblici raka bez raka kože), 650 muškaraca (51,5%) i 617 žena (48,5%).

Gruba stopa incidencije za 2020.g. iznosila je 603,9/100.000; 626,0/100.000 za muškarce i 580,7/100.000 za žene. Stope incidencije računate su na službene procjene stanovništva IŽ za 2020. godinu Državnog zavoda za statistiku.

Prema zadnjim podacima Registra za rak HZJZ-a, u RH 2020.g. gruba stopa incidencije je iznosila 573,9/100.000; 626,4/100.000 za muškarce i 524,2/100.000 za žene. (HZJZ, Registar za rak RH. Incidencija raka u Hrvatskoj 2020., Bilten 45, Zagreb, 2022.) Za usporedbe koriste se dobno-standardizirane stope, jer grube stope mogu biti odraz razlika u dobnoj strukturi stanovništva. Dobno- standardizirane stope incidencije računate su na standardno europsko stanovništvo (1976.). Dobno standardizirane stope iznosile su u 2020. godini za IŽ 370,1/100.000, a za RH 377,5/100.000 (HZJZ).

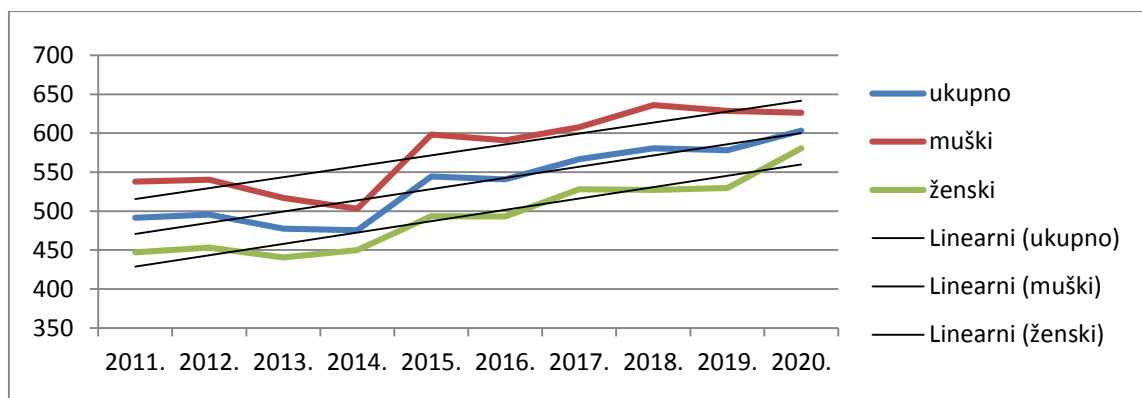
U zadnjem petogodišnjem razdoblju (2016.-2020.) godišnje su od raka oboljevale u prosjeku 1.199,2 osobe, 633,0 muškog i 566,2 ženskog spola. Gruba stopa incidencije (prosjeak 2016.-2020.) iznosila je 574,4/100.000; 618,6/100.000 za muškarce i 531,9/100.000 za žene. Stope za petogodišnji prosjek računate su na procjenu stanovništva DZS-a za središnju godinu na koju se prosjek odnosi.

Tablica 1 - Incidencija raka u Istarskoj županiji u 2020.godini i u prosjeku 2016.-2020.godine

	2020.			2016.-2020.		
	Broj	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)	Godišnji prosjek	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)
Ukupno rak (C00-C97)	1.267	603,1	370,1	1.199,2	574,4	363,1
-muški	650	626,0	397,9	633,0	618,6	409,8
-ženski	617	580,7	362,0	566,2	531,9	334,5
Rak traheje, bronha i pluća (C33-C34)	197	93,8	55,1	163,4	78,3	47,7
-muški	119	114,6	71,9	108,0	105,6	68,5
-ženski	78	73,4	41,8	55,4	52,1	30,5
Rak kolona, rektuma i anusa (C18-C21)	176	83,8	45,5	178,8	85,6	49,4
-muški	102	98,2	58,5	107,0	104,6	66,4
-ženski	74	69,7	35,6	71,8	67,5	36,3
Rak dojke (ž)(C50)	148	139,3	95,7	127,0	139,3	82,6
Rak prostate (m) (C61)	98	94,4	55,5	99,4	97,1	60,3
Rak vrata maternice (ž) (C53)	23	21,7	17,6	16,8	21,7	12,0
Ca in situ vrata maternice (ž) (D06)	4	3,8	4,6	7,4	7,0	7,7

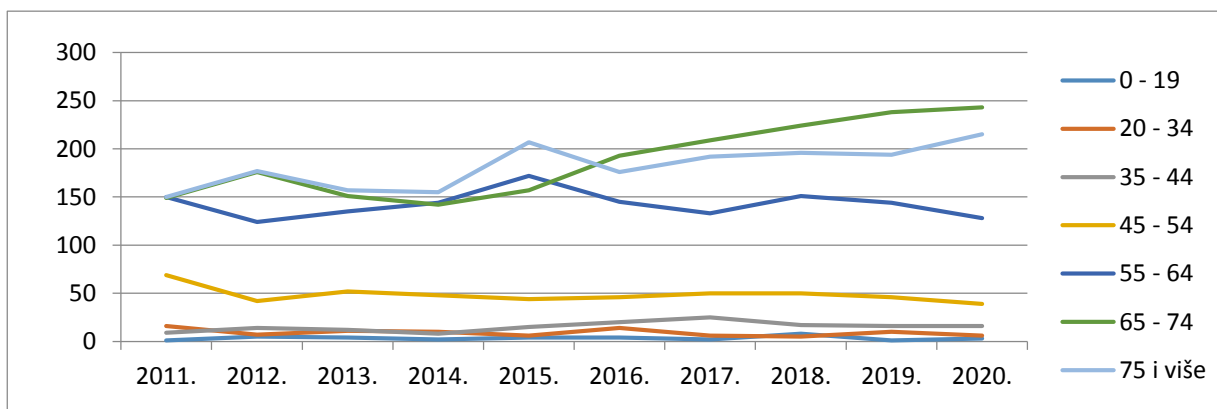
Izvor: prema podacima Registra za rak, HZJZ

Grube stope incidencije raka su u porastu.

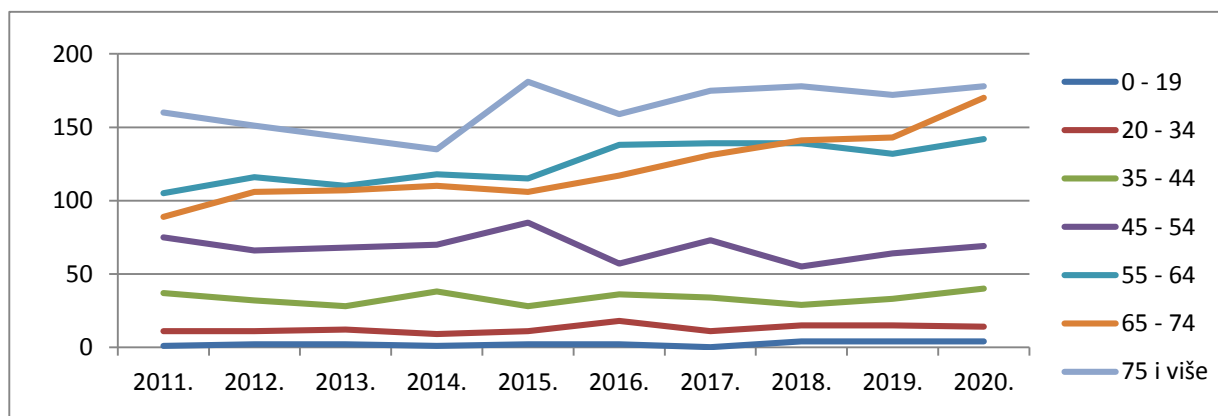

Slika 1 - Incidencija raka u Istarskoj županiji od 2011. do 2020. godine – gruba stopa na 100.000 stanovnika

Broj novooboljelih raste s dobi, osobe iznad 65 godina čine 63,6% novooboljelih (u starijoj dobi 70,5% novooboljelih muškaraca i 56,4% žena) odnosno osobe iznad 55 godina 84,9% novooboljelih (90,2% muškaraca, 79,4% žena).

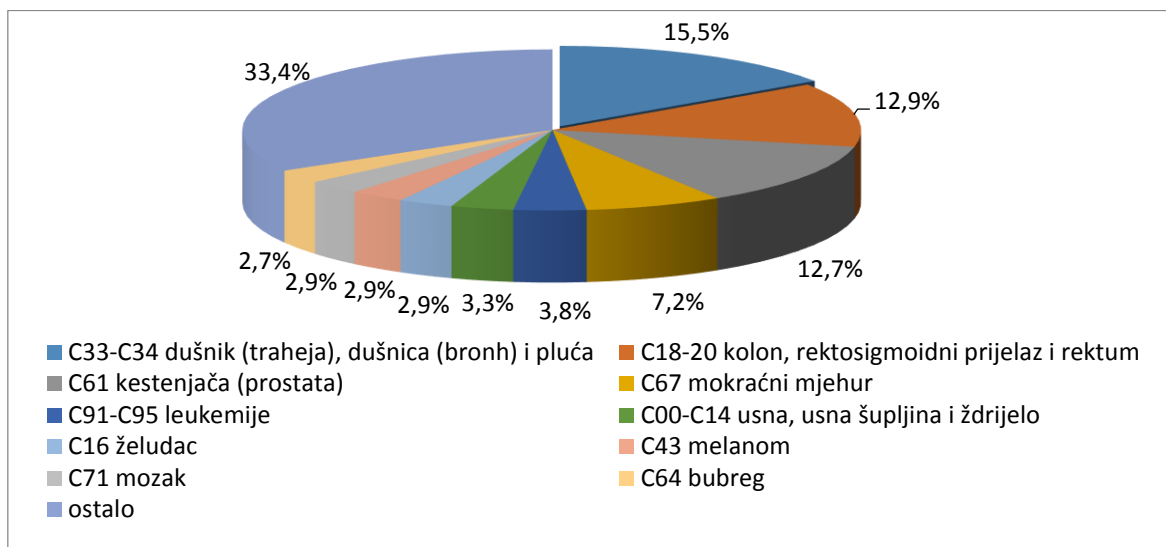

Slika 2 - Novooboljeli od raka (muški spol) po dobnim skupinama 2011. - 2020. godine

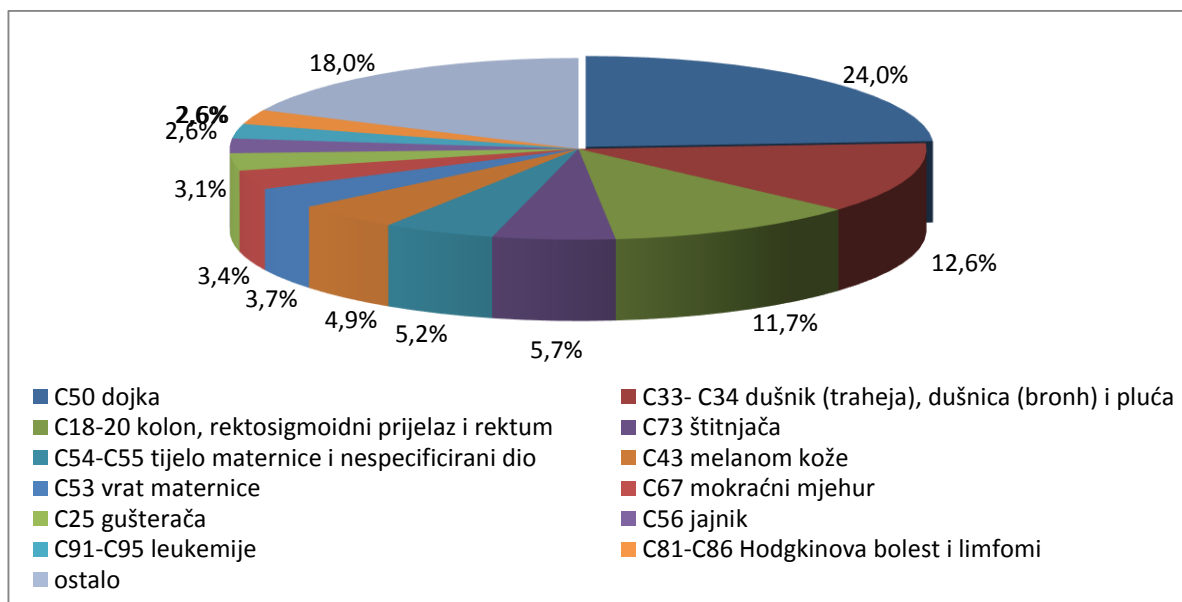
Slika 3 - Novooboljeli od raka (ženski spol) po dobnim skupinama 2011. – 2020. godine

Pet vodećih sijela raka u 2020. g. kod novooboljelih osoba muškog spola u IŽ, koja čine ukupno 61,5% novooboljelih su: bronh i pluća (15,5%), kolon, rektosigmoidalni prijelaz i rektum (12,9%), prostata (12,7%), mokraćni mjehur (7,2%) te leukemije (3,8%).

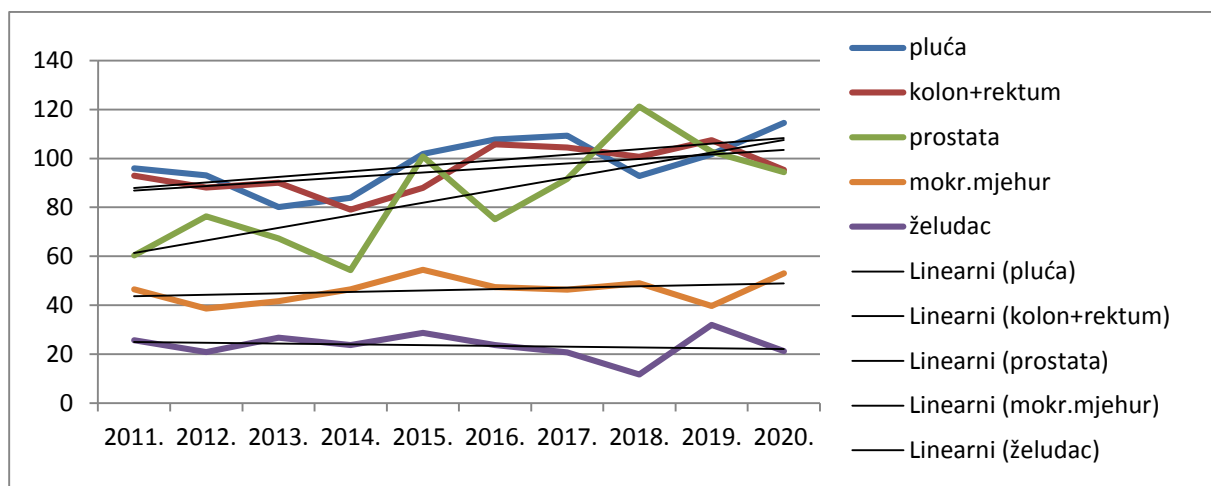
Slika 4 - Deset vodećih sijela raka kod novooboljelih osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2020. godini

Pet vodećih sijela raka u žena, od kojih je oboljelo 59,2% žena, su: dojka (24,0%), traheja, bronh i pluća (12,6%), kolon, rektosigmoidalni prijelaz i rektum (11,7%), štitnjača (5,7%) te tijelo maternice (5,2%).

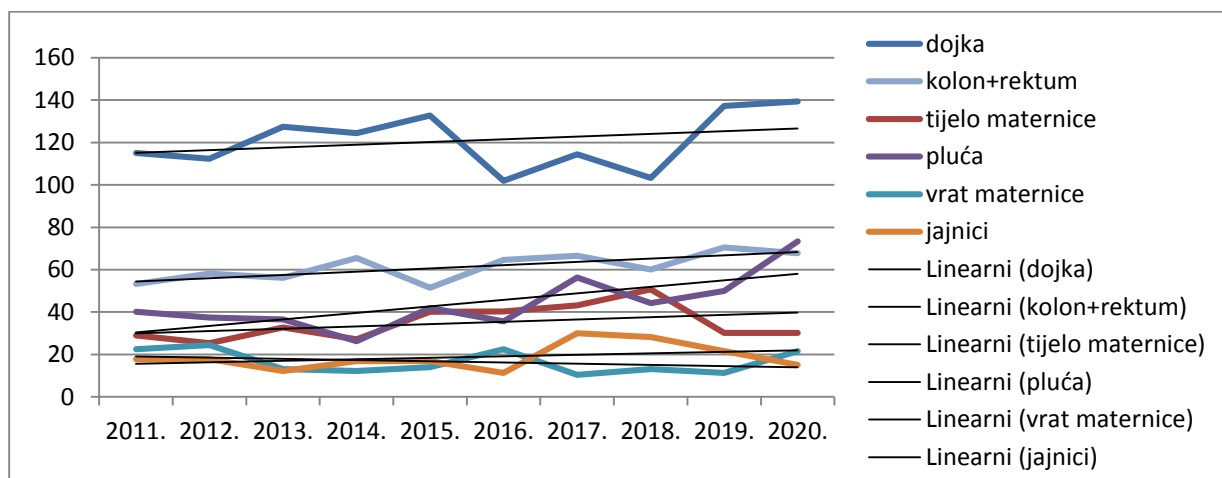
Slika 5 - Deset vodećih sijela raka kod novooboljelih osoba ženskog spola u Istarskoj županiji u 2020. godini

Kod muškaraca su u porastu grube stope incidencije raka prostate, bronha i pluća, mokraćnog mjehura te kolorektalnog raka, dok su stope za rak želudac u blagom padu.

Slika 6 - Incidencija vodećih sijela raka kod osoba muškog spola u Istarskoj županiji – gruba stopa na 100.000

Kod žena su u porastu grube stope incidencije raka pluća, kolorektalnog raka, raka tijela maternice, dojke i vrata maternice, a u padu su za rak jajnika.

Slika 7 - Incidencija vodećih sijela raka kod osoba ženskog spola u Istarskoj županiji – stopa na 100.000

U tablici 2. prikazani su novi slučajevi raka, najčešća sijela raka, ukupno i po spolu.

Tablica 2 - Broj novih slučajeva raka 2020. godine u Istarskoj županiji po najčešćim sijelima i spolu

	Ukupno	%	Muški	%	Ženski	%
Zloćudne novotvorine ukupno C00-C97:	1.267	100	650	100	617	100
- <i>usne, usne šupljine i ždrijele C00-C14</i>	39	3,1	25	3,8	14	2,3
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	293	23,1	170	26,2	123	19,9
-jednjaka C15	9	0,7	7	1,1	2	0,3
-želuca C16	34	2,7	22	3,4	12	1,9
-debelog crijeva (kolona) C18	100	7,9	63	9,7	37	6,0
-rektosigmoidnog prijelaza, rektuma, anusa i analnog kanala C19-C21	76	6,0	39	6,0	37	6,0
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	15	1,2	10	1,5	5	0,8
-gušterače C25	34	2,7	15	2,3	19	3,1
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	212	16,7	131	20,2	81	13,1
-grkljana (larinksa) C32	14	1,1	12	1,8	2	0,3
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	197	15,5	119	18,3	78	12,6
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	3	0,2	2	0,3	1	0,2
- <i>melanom kože C43</i>	52	4,1	22	3,4	30	4,9
- <i>mezotelijskog i mekog tkiva C45-C49</i>	17	1,3	12	1,8	5	0,8
-mezoteliom C45	11	0,9	9	1,4	2	0,3
- <i>dojke C50</i>	148	11,7	-	-	148	24,0
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	79	6,2	-	-	79	12,8
-vrata maternice (cerviksa) C53	23	1,8	-	-	23	3,7
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	32	2,5	-	-	32	5,2
-jajnika (ovarija) C56	16	1,3	-	-	16	2,6
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	110	8,7	110	16,9	-	-
-kestenjače (prostate) C61	98	7,7	98	15,1	-	-
-sjemenika (testisa) C62	8	0,6	8	1,2	-	-
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	116	9,2	82	12,6	34	5,5
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	30	2,4	21	3,2	9	1,5
-mokraćnoga mjehura C67	76	6,0	55	8,5	21	3,4
- <i>oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72</i>	33	2,6	22	3,4	11	1,8
-mozga C71	40	3,2	5	0,8	35	5,7
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unutarnjim izlučivanjem C73-C75</i>	42	3,3	6	0,9	36	5,8
-štitnjača C73	40	3,2	5	0,8	35	5,7
- <i>nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80</i>	35	2,8	20	3,1	15	2,4
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	88	6,9	48	7,4	40	6,5
-Hodgkinova bolest i limfomi C81-C86	26	2,1	10	1,5	16	2,6
-leukemija C91-C95	45	3,6	29	4,5	16	2,6
Novotvorine in situ D00-D09	35	2,8	12	1,8	23	3,7
- <i>in situ vrata maternice D06</i>	4	0,3	-	-	4	0,6

Izvor: HZZJ, Registar za rak

U tablici 3. prikazani su novi slučajevi i raka, najčešća sijela raka, po spolu i dobi.

Tablica 3 - Broj novih slučajeva raka 2020. godine po dobi, spolu i sijelu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	0-19	20-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
Novooboljeli od raka (C00-C97)	uk.	1.267	7	47	29	41	67	104	166	224	189	163	117	113
	m.	650	3	16	6	11	28	47	81	127	116	99	67	49
	ž.	617	4	31	23	30	39	57	85	97	73	64	50	64
- usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14	uk.	39	-	-	-	1	3	4	8	7	4	5	2	5
	m.	25	-	-	-	-	2	3	5	4	3	4	1	3
	ž.	14	-	-	-	1	1	1	3	3	1	1	1	2
- probavnih organa C15-C26	uk.	293	-	4	3	2	12	17	39	52	46	48	39	31
	m.	170	-	3	2	1	6	11	24	31	29	26	22	15
	ž.	123	-	1	1	1	6	6	15	21	17	22	17	16
C16 želudac	uk.	34	-	-	1	1	-	4	3	6	6	4	3	6
	m.	22	-	-	-	1	-	3	2	3	4	3	3	3
	ž.	12	-	-	1	-	-	1	1	3	2	1	-	3
C18 debelo crijevo (kolon)	uk.	100	-	2	1	-	4	3	10	20	14	21	15	10
	m.	63	-	1	1	-	2	2	5	15	10	11	11	5
	ž.	37	-	1	-	-	2	1	5	5	4	10	4	5
C19-C21 rektosigmoidnog prijelaza, rektuma, anusa i analnog kanala	uk.	76	-	1	-	-	5	5	10	13	15	9	12	6
	m.	39	-	1	-	-	1	4	4	7	8	6	6	2
	ž.	37	-	-	-	-	4	1	6	6	7	3	6	4
C22 jetra i intrahepatični žučni vodovi	uk.	15	-	-	-	-	-	1	3	3	4	2	2	-
	m.	10	-	-	-	-	-	-	3	2	4	1	-	-
	ž.	5	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	2	-
C25 gušterača	uk.	34	-	1	-	1	1	1	7	3	4	8	3	5
	m.	15	-	1	-	-	1	-	5	1	1	3	-	3
	ž.	19	-	-	-	1	-	1	2	2	3	5	3	2
- dišnih i organa prsnog koša C30-C39	uk.	212	-	2	1	4	15	15	41	43	37	21	19	14
	m.	131	-	-	-	1	10	11	26	26	26	13	12	6
	ž.	81	-	2	1	3	5	4	15	17	11	8	7	8
C32 grkljan (larinks)	uk.	14	-	-	-	1	2	3	2	2	2	-	2	-
	m.	12	-	-	-	1	2	3	2	1	2	-	1	-
	ž.	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
C34 dušnica (bronh) i pluća	uk.	197	-	1	1	3	13	12	39	41	35	21	17	14
	m.	119	-	-	-	-	8	8	24	25	24	13	11	6
	ž.	78	-	1	1	3	5	4	15	16	11	8	6	8
- kosti i zglobove hrskavice C40-C41	uk.	3	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	m.	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	ž.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- melanom kože C43	uk.	52	-	2	2	1	2	7	9	7	9	6	5	2
	m.	22	-	2	1	-	-	2	3	3	4	3	3	1
	ž.	30	-	-	1	1	2	5	6	4	5	3	2	1
- mezotelijal. i mekog tkiva C45-C49	uk.	17	1	-	1	-	-	-	-	2	4	2	6	1
	m.	12	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	6	1
	ž.	5	1	-	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-
C45 mezoteliom	uk.	11	-	-	-	-	-	-	-	1	3	2	4	1
	m.	9	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	4	1
	ž.	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
- dojke C50	uk.	148	-	6	12	14	13	15	17	30	11	11	10	9
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	148	-	6	12	14	13	15	17	30	11	11	10	9
- ženskih spolnih organa C51-C58	uk.	79	-	7	3	5	5	14	13	9	8	5	5	5
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	79	-	7	3	5	5	14	13	9	8	5	5	5
C53 vrat maternice (cerviks)	uk.	23	-	6	1	-	3	5	1	4	2	1	-	-
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	23	-	6	1	-	3	5	1	4	2	1	-	-

Tablica 3 - Broj novih slučajeva raka 2020. godine po dobi, spolu i sijelu -nastavak

Šifra MKB	Spol	Ukupno	0-19	20-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
C54-C55 tijelo maternice (korpus) i nespecif. dio	uk.	32	-	1	1	3	1	5	9	2	2	2	4	2
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	32	-	1	1	3	1	5	9	2	2	2	4	2
C56 jajnik (ovarij)	uk.	16	-	-	1	1	1	3	3	1	3	1	1	1
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	16	-	-	1	1	1	3	3	1	3	1	1	1
- muških spolnih organa C60-C63	uk.	110	-	4	1	2	1	7	8	23	24	22	11	7
	m.	110	-	4	1	2	1	7	8	23	24	22	11	7
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C61 kestenjača (prostata)	uk.	98	-	-	-	-	1	6	7	23	24	20	11	6
	m.	98	-	-	-	-	1	6	7	23	24	20	11	6
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C62 sjemenik (testis)	uk.	8	-	4	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-
	m.	8	-	4	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- urinarnog sustava C64-C68	uk.	116	-	-	1	1	2	7	18	22	18	18	13	16
	m.	82	-	-	-	1	2	4	10	18	13	17	10	7
	ž.	34	-	-	1	-	-	3	8	4	5	1	3	9
C64 bubreg, osim bubrežne zdjelice	uk.	30	-	-	-	1	1	3	5	5	7	6	-	2
	m.	21	-	-	-	1	1	2	2	5	4	6	-	0
	ž.	9	-	-	-	-	-	1	3	-	3	-	-	2
C67 mokraćni mjehur	uk.	76	-	-	1	-	1	3	12	15	9	11	13	11
	m.	55	-	-	-	-	1	2	7	12	7	10	10	6
	ž.	21	-	-	1	-	-	1	5	3	2	1	3	5
- oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72	uk.	33	-	3	-	1	7	5	1	7	3	4	2	-
	m.	22	-	2	-	1	5	2	-	6	2	4	-	-
	ž.	11	-	1	-	-	2	3	1	1	1	-	2	-
C71 mozak	uk.	40	2	11	4	5	3	6	2	3	3	1	-	-
	m.	5	1	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-
	ž.	35	1	11	3	4	3	4	2	3	3	1	-	-
- štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75	uk.	42	2	12	4	5	3	6	3	3	3	1	-	-
	m.	6	1	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-
	ž.	36	1	11	3	4	3	4	3	3	3	1	-	-
C73 štitnjača	uk.	40	2	11	4	5	3	6	2	3	3	1	-	-
	m.	5	1	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-
	ž.	35	1	11	3	4	3	4	2	3	3	1	-	-
- nedovoljno definir., sekund. nespecif. sijela C76-C80	uk.	35	-	-	-	1	-	3	3	7	5	5	2	9
	m.	20	-	-	-	1	-	2	2	6	3	2	-	4
	ž.	15	-	-	-	-	-	1	1	1	2	3	2	5
C80 bez specificiranog sijela	uk.	32	-	-	-	1	-	2	3	6	5	5	1	9
	m.	18	-	-	-	1	-	1	2	5	3	2	-	4
	ž.	14	-	-	-	-	-	1	1	1	2	3	1	5
- limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96	uk.	88	3	6	1	4	4	4	6	12	16	15	3	14
	m.	48	2	3	1	3	2	3	3	9	9	6	2	5
	ž.	40	1	3	-	1	2	1	3	3	7	9	1	9
Hodgkinova bolest i limfomi C81-C86	uk.	26	1	2	-	1	-	1	4	3	7	3	1	3
	m.	10	-	-	-	1	-	1	1	2	3	-	1	1
	ž.	16	1	2	-	-	-	-	3	1	4	3	-	2
Leukemije C91-C95	uk.	45	2	2	-	3	3	3	2	7	4	9	1	9
	m.	29	2	1	-	2	2	2	2	6	3	5	1	3
	ž.	16	-	1	-	1	1	1	-	1	1	4	-	6
Novotvorine in situ (D00-D09)	uk.	35	-	3	1	3	2	2	2	7	9	4	1	1
	m.	12	-	1	-	-	-	1	1	3	4	-	1	1
	ž.	23	-	2	1	3	2	1	1	4	5	4	-	-
D06 in situ vrata maternice	uk.	4	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	4	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Izvor: HZJZ, Registar za rak

10.3. UMRILI OD RAKA

Prema DZS-u, u IŽ je u 2021. godini od novotvorina umrlo 709 osoba, 406 muškarca i 303 žena, od toga od zloćudnih novotvorina 694 osoba, 399 (57,5%) muškaraca i 295 žena.

U tablici 1. prikazani su umrli od raka po najčešćim sijelima raka, ukupno i po spolu.

Tablica 1 - Umrli od novotvorina (C00-D48) u Istarskoj županiji u 2021. godini po spolu

NAZIV DIJAGNOZE	Ukupno	%	Muški	%	Ženski	%
UKUPNO NOVOTVORINE C00-D48	709		406		303	
Zloćudne novotvorine ukupno C00-C97:	694	100,0	399	100,0	295	100,0
- <i>usne, usne šupljine i ždrijele C00-C14</i>	15	2,2	12	3,0	3	1,0
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	233	33,6	130	32,6	103	34,9
-jednjaka C15	10	1,4	5	1,3	5	1,7
-želuca C16	30	4,3	16	4,0	14	4,7
-debelog crijeva (kolona) C18	90	13,0	57	14,3	33	11,2
-rektosigmoidnog prijelaza, završnog debelog crijeva (rektuma) čmara (anusa) i analnog kanala C19-C21	28	4,0	15	3,8	13	4,4
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	25	3,6	10	2,5	15	5,1
-gušterače C25	41	5,9	21	5,3	20	6,8
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	139	20,0	89	22,3	50	16,9
-grkljana (larinksa) C32	6	0,9	5	1,3	1	0,3
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	132	19,0	84	21,1	48	16,3
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	1	0,1	1	0,3	-	-
- <i>melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44</i>	16	2,3	6	1,5	10	3,4
-melanom kože C43	10	1,4	3	0,8	7	2,4
- <i>mezotelijal. i mekog tkiva C45-C49</i>	7	1,0	6	1,5	1	0,3
-mezoteliom C45	6	0,9	5	1,3	1	0,3
- <i>dojke C50</i>	32	4,6	1	0,3	31	10,5
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	40	5,8	-	-	40	13,6
-vrata maternice (cerviksa) C53	5	0,7	-	-	5	1,7
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	15	2,2	-	-	15	5,1
-jajnika (ovarija) C56	14	2,0	-	-	14	4,7
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	56	8,1	56	14,0	-	-
-kestenjače (prostate) C61	55	7,9	55	13,8	-	-
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	61	8,8	36	9,0	25	8,5
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	27	3,9	14	3,5	13	4,4
-mokraćnoga mjehura C67	31	4,5	20	5,0	11	3,7
- <i>oka, mozga i ostalih djelova SŽS C69-C72</i>	28	4,0	16	4,0	12	4,1
-mozga C71	28	4,0	16	4,0	12	4,1
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem C73-C75</i>	1	0,1	-	-	1	0,3
-štitnjača C73	1	0,1	-	-	1	0,3
- <i>nedovoljno definirana, sekundarni nespecificirana sijela C76-C80</i>	20	2,9	10	2,5	10	3,4
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	45	6,5	36	9,0	9	3,1
-Hodgkinova bolest i limfomi C81-C86	14	2,0	13	3,3	1	0,3
-leukemija C91-C95	22	3,2	17	4,3	5	1,7
Ukupno dobroćudne novotvorine (D10-D36)	3		2		1	
- moždane ovojnice (meninge) D32	2		2		-	
Ukupno novotvorine nesigurne i nepoznate prirode (D37-D48)	12		5		7	
-mijelodisplastični sindrom, limfna, hematopoetska i srodna tkiva D46-D48	8		4		4	

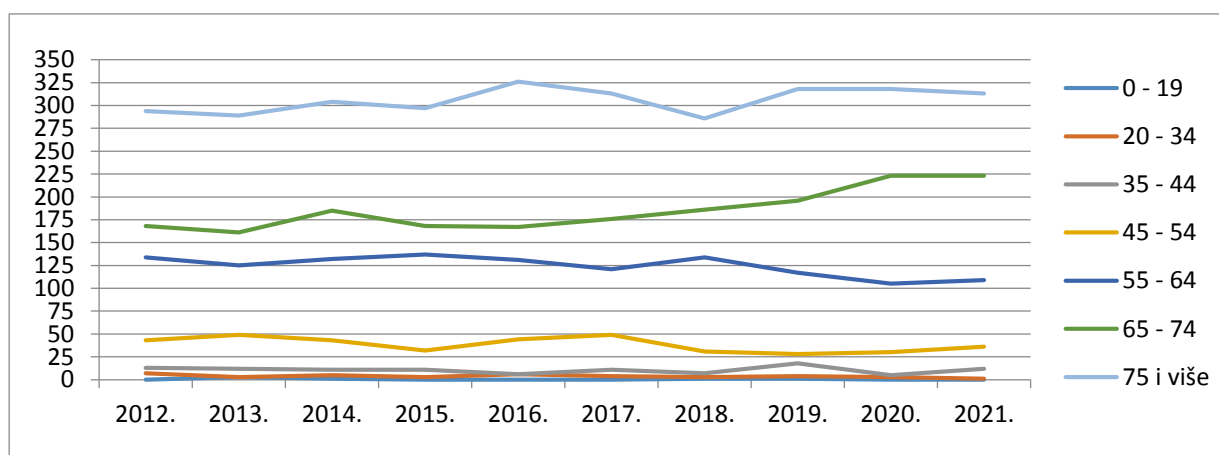
Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Broj umrlih raste s dobi, osobe iznad 65 godina čine 77,2% umrlih od raka, odnosno osobe iznad 75 godina 45,1%.

Tablica 2 - Umrli od raka (C00-C97) po dobnim skupinama 2012. - 2021. godine

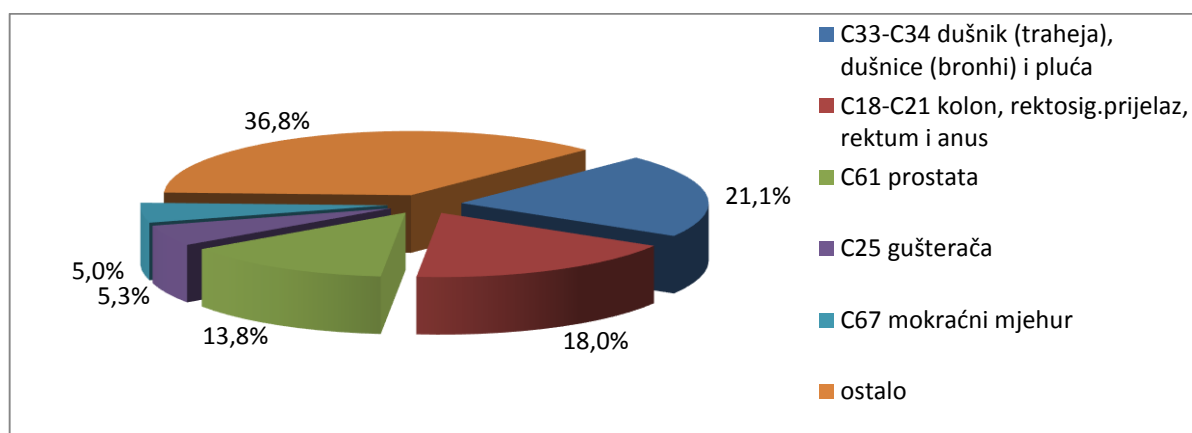
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
UKUPNO	659	642	681	648	680	674	648	682	684	694
0 - 19	-	3	1	-	-	-	1	1	-	-
20 - 34	7	3	5	3	6	4	3	4	3	1
35 - 44	13	12	11	11	6	11	7	18	5	12
45 - 54	43	49	43	32	44	49	31	28	30	36
55 - 64	134	125	132	137	131	121	134	117	105	109
65 - 74	168	161	185	168	167	176	186	196	223	223
75 i više	294	289	304	297	326	313	286	318	318	313

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

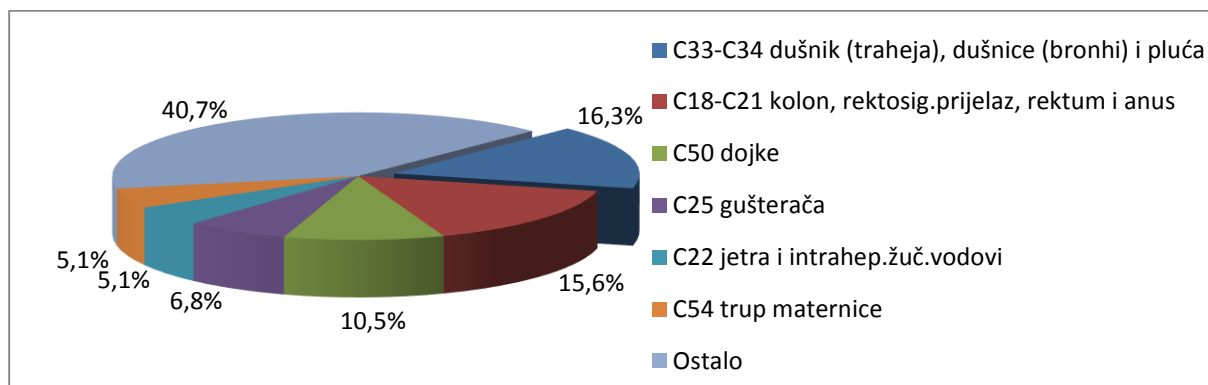
Slika 1 - Umrli od raka po dobnim skupinama 2012. - 2021. godine

Najčešće sijelo raka među umrlim muškarcima u IŽ 2021. godine bio je rak traheje, bronha i pluća (21,1% umrlih muškaraca od raka), zatim kolorektalni rak (18,0%), rak prostate (13,8%), rak gušterače (5,3%) i rak mokraćnog mjehura (5,0%).

Slika 2 - Pet vodećih malignih bolesti - uzroka smrti osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2021. godini

Najčešće sijelo raka kod umrlih žena je rak traheje, bronha i pluća (16,34%), slijedi kolorektalni rak (15,6%), rak dojke (10,5%), gušterače (6,8%), jetre i intrahepatičnih žučnih vodova te trupa maternice (po 5,1%).

Slika 3 - Pet vodećih malignih bolesti - uzroka smrti osoba ženskog spola u 2021. godini

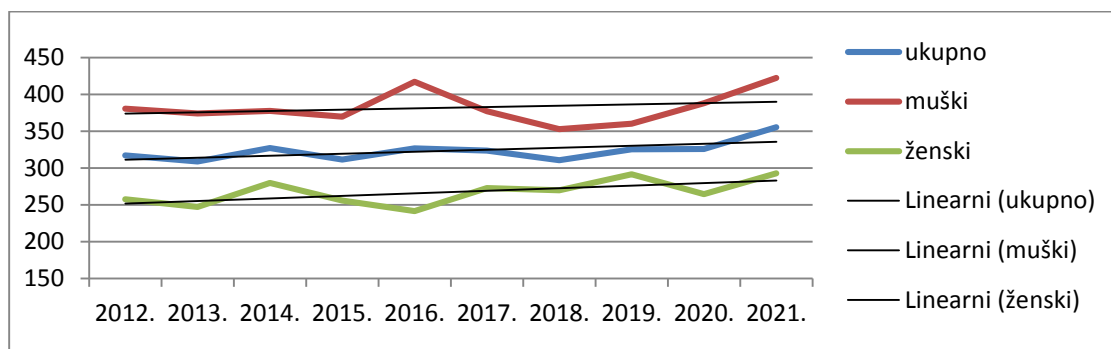
Gruba stopa mortaliteta od raka 2021.godine bila je za IŽ 355,5/100.000; 422,3/100.000 za muškarce i 292,8/100.000 za žene. Prema Registru za rak HZJZ-a, stope mortaliteta za RH za 2020.godinu (zadnji objavljeni podaci) bile su 324,6/100.000 (383,5/100.000 za muškarce i 268,3/100.000 za žene).

Dobno-standardizirane stope mortaliteta iznosile su u 2021. godini za IŽ 180,9/100.000, a za RH za 2020.godinu 185,1/100.000 (*HZJZ, Registar za rak RH. Incidencija raka u Hrvatskoj 2020., Bilten 45, Zagreb, 2022.*).

U zadnjem petogodišnjem razdoblju (2017.-2021.) godišnje je od raka umiralo u prosjeku 677,6 osoba, 391,4 muškog i 286,2 ženskog spola. Gruba stopa mortaliteta (prosjeak 2017.-2021.) iznosila je 347,1/100.000; 414,3/100.000 za muškarce i 284,1/100.000 za žene.

Tablica 3 - Mortalitet od raka u 2021.godini i u prosjeku 2017.- 2021.godine

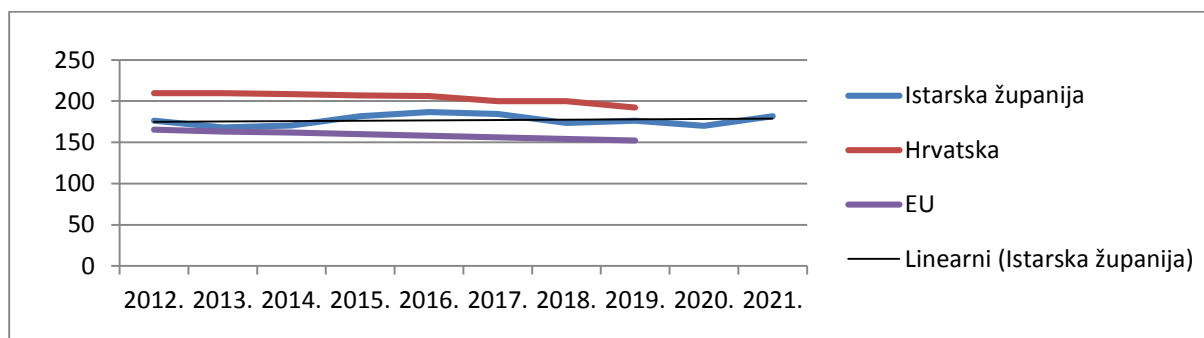
	2021.			2017.-2021.		
	Broj	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)	Godišnji prosjek	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)
Ukupno rak (C00-C97)	694	355,5	181,8	677,6	347,1	180,9
-muški	399	422,3	240,1	391,4	414,3	235,8
-ženski	295	292,8	139,8	286,2	284,1	139,8
Rak traheje, bronha i pluća (C33-C34)	132	67,6	36,8	147,0	75,3	41,6
-muški	84	88,9	49,7	94,6	100,1	59,0
-ženski	48	47,6	27,2	52,4	52,0	27,7
Rak kolona, rektuma i anusa (C18-C21)	118	60,5	28,7	104,0	53,3	25,4
-muški	72	76,2	42,4	62,6	66,2	36,5
-ženski	46	45,7	18,7	41,4	41,1	16,8
Rak dojke (ž)(C50)	31	30,8	16,8	39,4	39,1	20,9
Rak prostate (m) (C61)	55	58,2	28,9	42,0	44,5	22,9
Rak vrata maternice (ž) (C53)	5	5,0	3,0	5,6	5,6	3,3

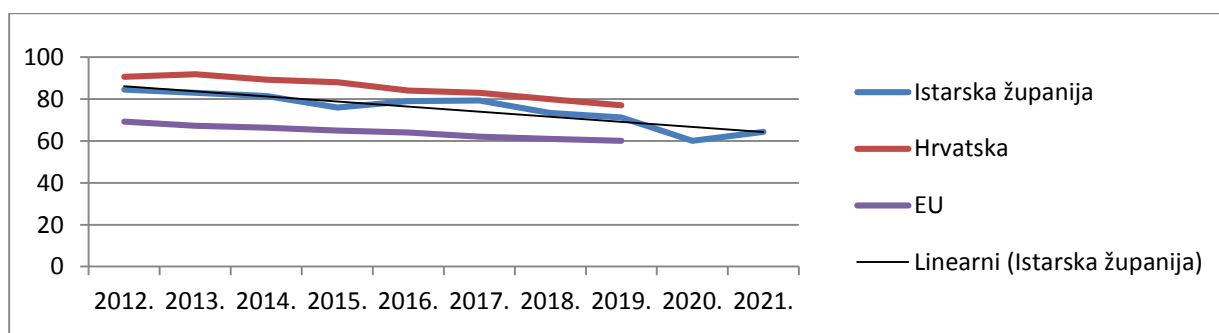
Slika 4 - Mortalitet od raka u Istarskoj županiji od 2012. do 2021. godine – gruba stopa na 100.000 stanovnika

Dobno-standardizirane stope smrtnosti pružaju mogućnost usporedbe među područjima s različitim dobnim sastavom stanovništva koji bi mogao utjecati na naše zaključivanje o pojavnosti određenih bolesti pa tako i uzroka smrti. Stope za IŽ su računate od 2012.-2020. prema procjeni broja stanovnika DZS-a, a za 2021.g. na Popis 2021.g. Stope za RH i EU preuzete su od *European Health Information Gateway*, *WHO Regional Office for Europe* (link <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>)

Dobno-standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina za ukupnu dob i za dob 0- 64 godina nešto su niže od stopa RH, a veće od EU.

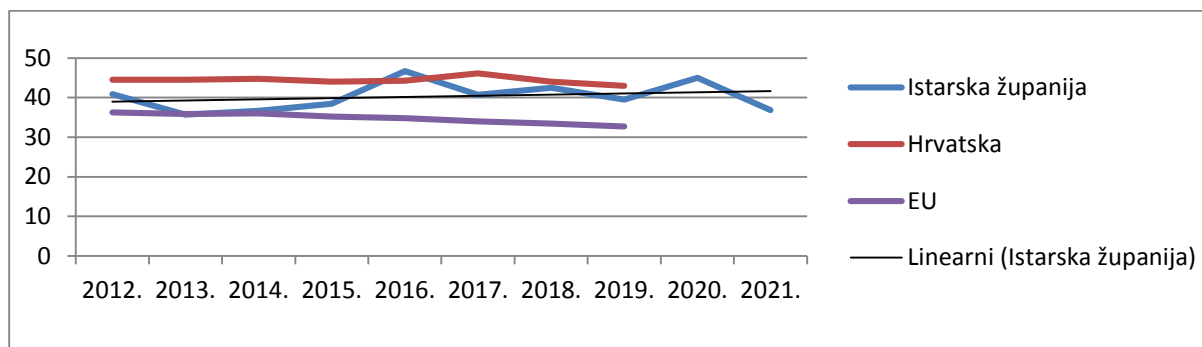

Slika 5 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

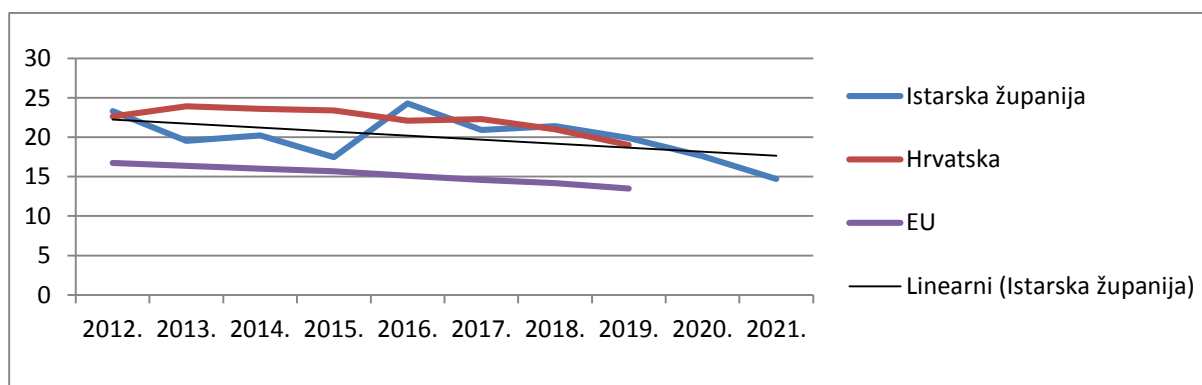

Slika 6 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Stope za rak traheje, bronha i pluća (ukupna dob i dob 0-64 godina) su bliske RH, a više od EU.

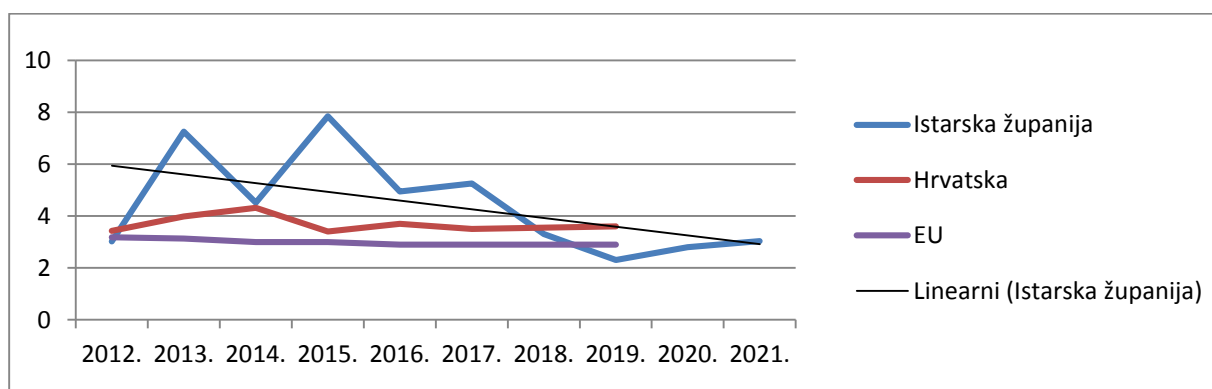

Slika 7 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka traheje, bronha i pluća, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

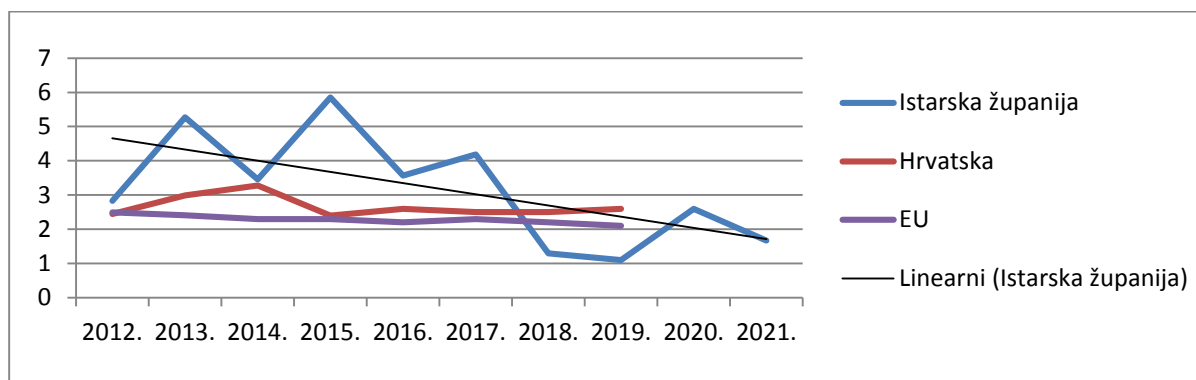

Slika 8 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka traheje, bronha i pluća, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Kod raka vrata maternice stope (ukupna dob i dob 0-64 godina) su bliske RH i EU.

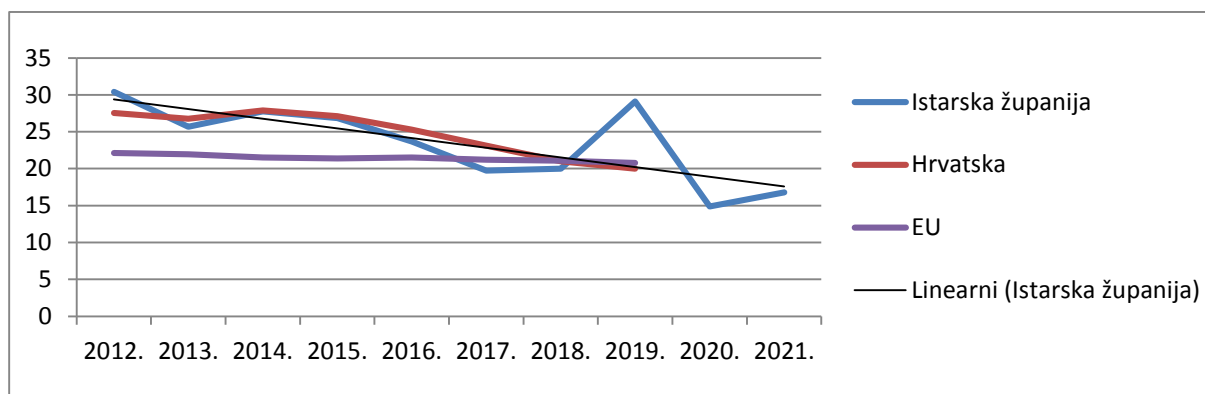

Slika 9 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka vrata maternice, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

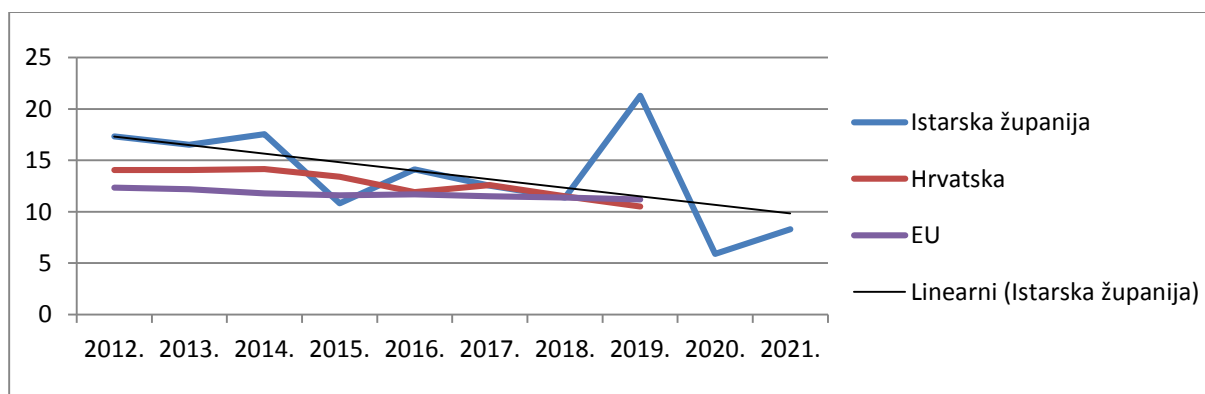

Slika 10 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka vrata maternice, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Kod raka dojke stope (ukupna dob i 0-64 g.) su bliske stopama RH i EU.

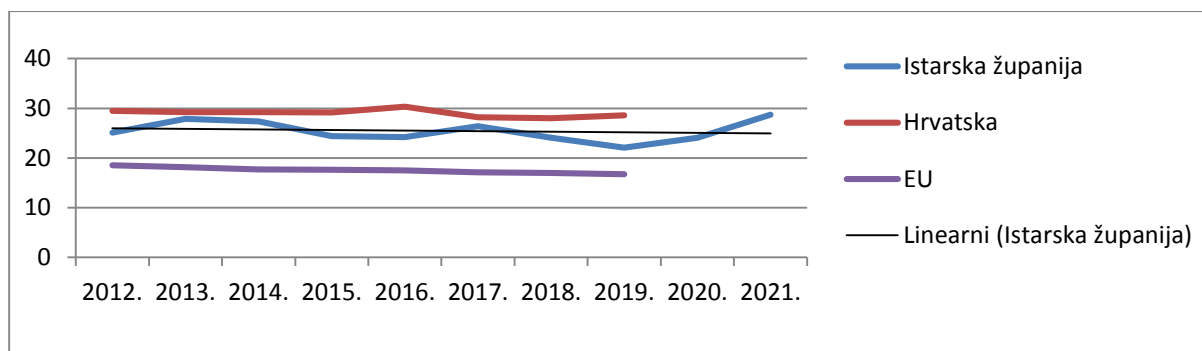

Slika 11 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka dojke žena, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

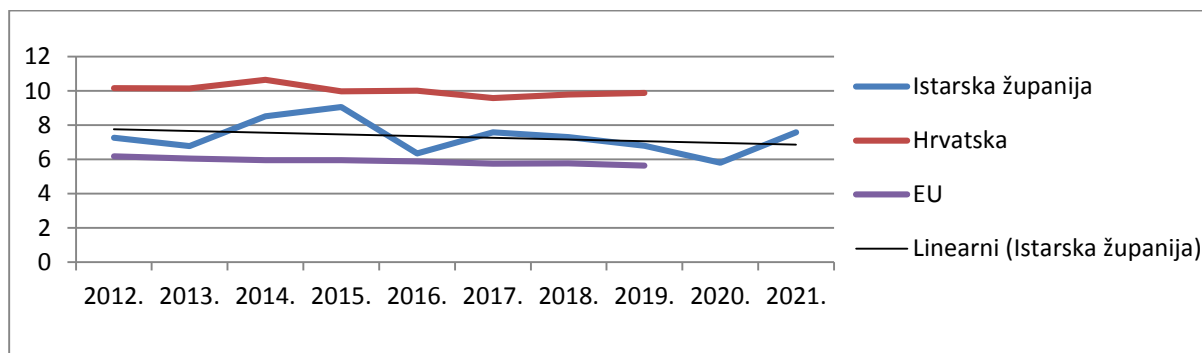

Slika 12 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka dojke žena, na 100.000 stanovnika (0-64 godina)

Za kolorektalni rak (ukupna dob i 0-64 g.) stope su više od EU i nešto niže od RH.

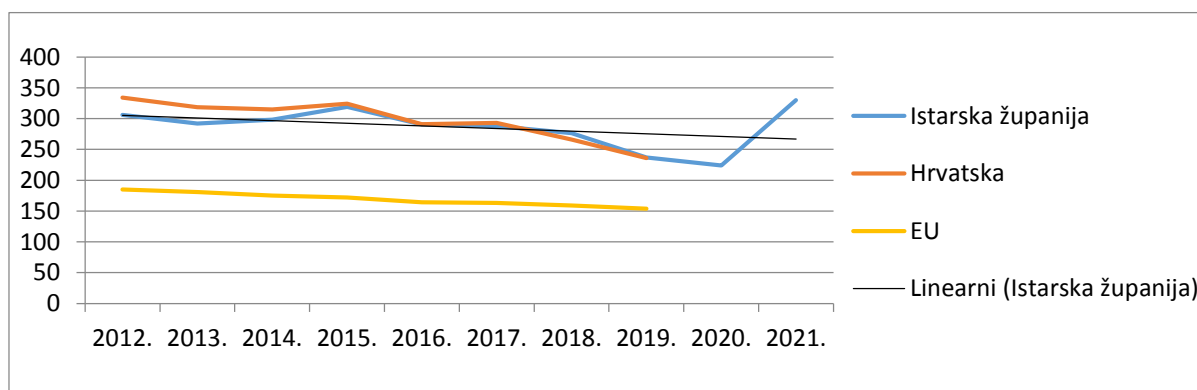

Slika 13 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka kolona, rektuma i anusa, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

Slika 14 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka kolona, rektuma i anusa, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Stope za bolesti vezane uz pušenje (obuhvaćaju rak usne šupljine, ždrijela, jednjaka, grkljana i pluća, srčani infarkt, kroničnu ishemičnu bolest srca, cerebrovaskularne bolesti, kronične bolesti donjeg dišnog sustava) su veće za IŽ i RH u odnosu na EU.

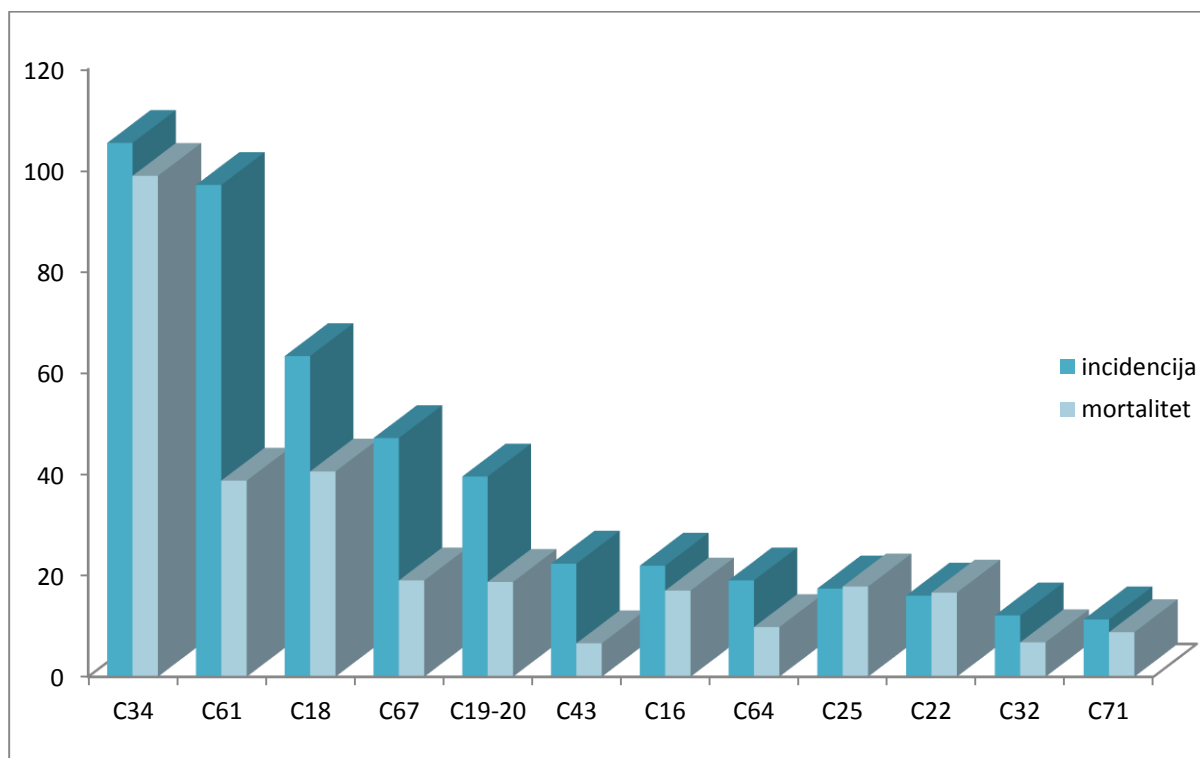

Slika 15 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti bolesti vezanih uz pušenje*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

* C01-02, C05-07, C09-10, C12-15, C32, C34, I21-22, I25, I60-64, I67, I69, J42, J44-45

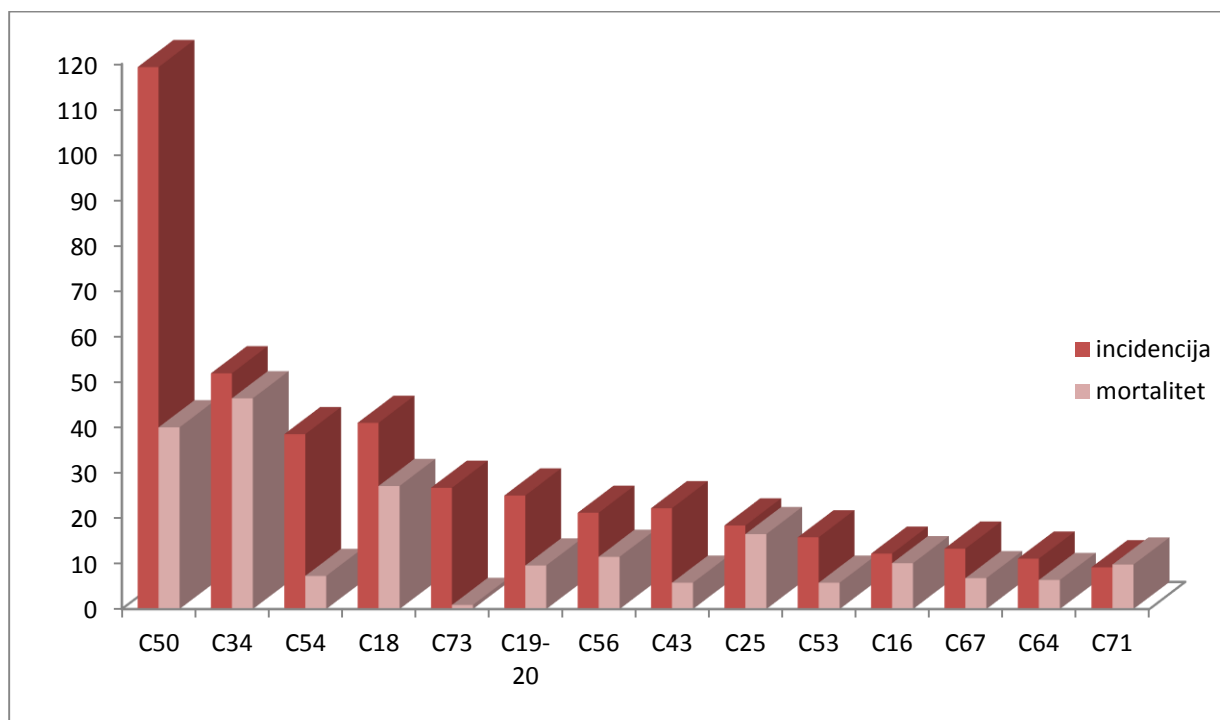
Omjer smrti zbog raka i novih slučajeva raka (prosjek 2016.-2020.godine) bio je 0,56 (muški 0,63 i ženski 0,49). Poželjna vrijednost omjera je ispod 0,45, a prihvatljiva ispod 0,5.

Visoki omjer umrlih u odnosu na novooboljele uočljiv je kod muškaraca posebno za rak jetre (1,04), gušterače (1,02), bronha i pluća (0,94), mozga (0,78), želuca (0,78), debelog crijeva (0,64), grkljana (0,56) i rak bubrega (0,52). Kod muškaraca poželjna je vrijednost ostvarena za prostate (0,40), mokraćnog mjehura (0,40) i melanoma (0,30), a prihvatljiva vrijednost rektosigmoidnog prijelaza i rektuma (0,47).

Slika 16 - Vodeća sijela raka kod novooboljelih osoba muškog spola iz IŽ - incidencija i mortalitet (prosjek 2016.-2020. godina) – stopa na 100.000

Visoki omjer umrlih u odnosu na novooboljele kod žena vidljiv je za rak mozga (1,07), gušterače (0,90), bronha i pluća (0,89), želuca (0,83), debelog crijeva (0,66), bubrega (0,58), jajnika (0,54) i mokraćnog mjehura (0,51). Kod žena poželjna je vrijednost ostvarena za rak rektosigmoidnog prijelaza i rektuma (0,38), vrata maternice (0,37), dojke (0,34), melanoma (0,26), trupa maternice (0,19) i štitnjače (0,03).

Slika 17 - Vodeća sijela raka kod novooboljelih osoba ženskog spola u IŽ – incidencija i mortalitet (prosjeak 2016.-2020. godina) – stopa na 100.000

10.4. NACIONALNI PROGRAMI

10.4.1. RANO OTKRIVANJE RAKA DEBELOG CRIJEVA

Prema podacima iz NPP aplikacije u **četvrtom ciklusu** Nacionalnog programa **ranog otkrivanja raka debelog crijeva** od studenog 2018. godine do svibnja 2021. godine, Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije (NZZJZIŽ) poslao je 72.033 poziva na uključivanje u Program osobama oba spola rođenima od 1945. do 1969. godine, odazvalo se 33,9% populacije (RH 33,3%). Veći odaziv je evidentiran kod starijih godišta (npr. 1947.g. 40,1%, a 1969.g. 25,9%), a nešto je veći odaziv i kod žena (34,4%) u odnosu na muškarce (33,3%).

Testirano je 13.398 uzoraka stolice odnosno 21,8% testiranih (RH 20,5%). Veći odaziv na test je također evidentiran kod starijih godišta (npr. 1947.g. 30,8%, a 1969.g. 13,1%), kao i kod žena (23,2%) u odnosu na muškarce (20,3%). Nalaz je bio pozitivan kod 578 osoba (4,3%), od toga 308 (5,4%) kod muškaraca i 270 (3,5%) kod žena.

Tablica 1 - Odaziv i rezultati obrade uzoraka stolica u 4. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva u Istarskoj županiji (od studenog 2018. do svibnja 2021.)

Godište	Ciljana populacija	Poslano poziva	Broj odazvanih	Odaziv %	Broj testiranih osoba	% odaziv2 na test	Pozitivan nalaz testa	% pozitivnih
1945.	1.392	1.188	343	37,04	261	27,62	21	8,05
1946.	2.159	1.798	545	38,54	439	30,56	25	5,69
1947.	2.621	2.245	718	40,13	549	30,82	32	5,83
1948.	2.816	2.387	725	38,29	546	28,68	39	7,14
1949.	3.051	2.605	855	39,81	662	30,75	36	5,44
1950.	3.169	2.577	818	35,89	630	30,90	43	6,83
1951.	3.064	2.537	769	33,82	559	27,87	35	6,26
1952.	3.489	2.912	907	34,27	672	28,20	33	4,91
1953.	3.470	2.952	869	32,76	623	25,36	38	6,09
1954.	3.525	2.989	850	31,31	618	24,46	27	4,37
1955.	3.583	3.088	884	31,12	627	24,22	25	3,99
1956.	3.748	3.230	911	30,59	617	21,96	24	3,89
1957.	3.401	3.021	834	31,45	519	19,99	13	2,50
1958.	3.654	3.214	943	33,98	631	22,44	23	3,65
1959.	3.755	3.298	926	32,20	620	21,74	22	3,55
1960.	3.791	3.318	829	29,36	529	18,44	28	5,29
1961.	3.723	3.273	898	31,84	584	20,31	15	2,57
1962.	3.673	3.569	903	38,25	609	19,14	26	4,27
1963.	3.544	3.439	802	38,30	531	17,26	11	2,07
1964.	3.429	3.319	757	35,94	469	15,68	8	1,71
1965.	3.665	3.560	828	36,52	492	15,69	11	2,24
1966.	3.427	3.346	789	35,92	510	17,00	12	2,35
1967.	3.199	2.928	750	29,99	445	17,35	9	2,02
1968.	2.881	2.660	648	27,78	360	14,85	11	3,06
1969.	2.831	2.580	573	25,89	296	13,06	11	3,72
UKUPNO	81.060	72.033	19.674	33,87	13.398	21,82	578	4,31

Izvor: NPP aplikacija

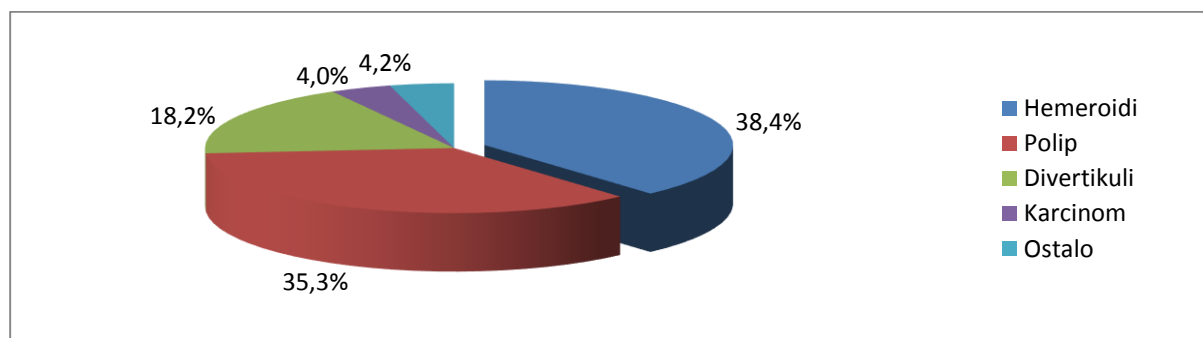
Obzirom da se nalazi kolonoskopije ne upisuju u NPP aplikaciju, prikazani su podaci koje je prikupio NZZJZ IŽ. Svi pozitivni pacijenti kontaktirani su i ponuđena im je kolonoskopija u OB Pula, 99 osoba je odbilo kolonoskopiju, a kolonoskopiju je obavilo 499 (83,4%) osoba. Patološki nalaz otkriven je kod 96,0% kolonoskopiranih osoba.

Tablica 2 - Rezultati kolonoskopija u 4. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva u Istarskoj županiji (od studenog 2018. do svibnja 2021.)

Godište	Odbili kolonoskopiju	Obavljeno kolonoskopija	Uredan nalaz	Patološki nalaz
1945.	5	17	1	16
1946.	3	22	-	22
1947.	3	30	-	30
1948.	7	32	-	32
1949.	6	30	3	27
1950.	10	34	1	33
1951.	5	31	-	31
1952.	4	30	-	30
1953.	6	31	1	30
1954.	6	29	-	29
1955.	5	23	-	23
1956.	9	16	1	15
1957.	4	9	1	8
1958.	4	22	2	20
1959.	4	18	2	16
1960.	1	27	3	24
1961.	1	14	-	14
1962.	7	19	2	17
1963.	1	10	1	9
1964.	3	5	-	5
1965.	-	11	-	11
1966.	2	10	-	10
1967.	1	8	1	7
1968.	-	11	-	11
1969.	2	10	1	9
Ukupno	99	499	20	479

Izvor: NZZJZ IŽ

Od patoloških nalaza najčešći su bili hemeroidi (38,4%), zatim polipi (35,3%), divertikuli (18,2%), ostalo (4,1%) i karcinom (4,0%). Polipi su tijekom kolonoskopije odstranjeni kako bi se spriječio razvoj kolorektalnog raka.

Slika 1 - Patološki nalazi utvrđeni kolonoskopijom u 4. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva u Istarskoj županiji od studenog 2018. do svibnja 2021.

Prema podacima iz NPP aplikacije u **petom ciklusu** Nacionalnog programa **ranog otkrivanja raka debelog crijeva** od svibnja 2021. godine do prosinca 2021. godine (ciklus se nastavlja-nepotpuni podaci), Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije (NZZJZIŽ) poslao je 34.678 poziva na uključivanje u Program osobama oba spola rođenima od 1947. do 1971.godine, odazvalo se 28,2% populacije (RH 23,9%).

Testirano je 3.676 uzoraka stolice odnosno 14,6% testiranih (RH 12,7%). Nalaz je bio pozitivan kod 122 osoba (3,3%), od toga 66 (4,3%) kod muškaraca i 56 (2,6%) kod žena.

Tablica 3 - Odaziv i rezultati obrade uzoraka stolica u 5. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva u Istarskoj županiji od svibnja 2021. do prosinca 2021. – nepotpuni rezultati ciklusa

Godište	Ciljana populacija	Poslano poziva	Broj odazvanih	Odaziv2 %	Broj testiranih osoba	% odaziv2 na test	Pozitivan nalaz testa	% pozitivnih
1947.	2.470	47	43	97,87	13	86,67	1	7,69
1948.	2.665	20	17	85,00	12	70,00	-	0,00
1949.	2.890	12	12	100,00	7	58,33	-	0,00
1950.	3.037	6	4	66,67	4	66,67	1	25,00
1951.	2.944	6	5	83,33	3	66,67	-	0,00
1952.	3.377	10	8	90,00	6	88,89	1	16,67
1953.	3.357	6	5	83,33	2	33,33	-	0,00
1954.	3.449	13	13	100,00	10	84,62	-	0,00
1955.	3.484	7	4	57,14	2	42,86	-	0,00
1956.	3.695	9	7	77,78	2	55,56	-	0,00
1957.	3.359	10	9	90,00	7	80,00	-	0,00
1958.	3.616	38	37	97,37	33	86,84	1	3,03
1959.	3.755	233	226	99,14	52	83,26	3	5,77
1960.	3.830	475	468	99,37	221	72,73	5	2,26
1961.	3.768	3.217	735	26,11	345	16,49	7	2,03
1962.	3.759	3.230	684	25,57	323	14,38	13	4,02
1963.	3.608	3.054	667	26,62	323	14,52	15	4,64
1964.	3.532	3.012	600	24,40	318	13,16	11	3,46
1965.	3.776	3.249	616	24,41	336	12,20	6	1,79
1966.	3.554	3.067	618	25,89	314	12,17	13	4,14
1967.	3.551	3.102	597	27,05	301	12,27	10	3,32
1968.	3.279	2.924	530	26,85	280	12,24	10	3,57
1969.	3.195	2.792	462	25,00	241	11,06	13	5,39
1970.	3.215	2.999	498	30,64	273	12,13	7	2,56
1971.	3.386	3.140	497	27,87	248	10,63	5	2,02
UKUPNO	84.552	34.678	7.362	28,23	3.676	14,63	122	3,32

Izvor: NPP aplikacija

10.4.2. RANO OTKRIVANJE RAKA DOJKE

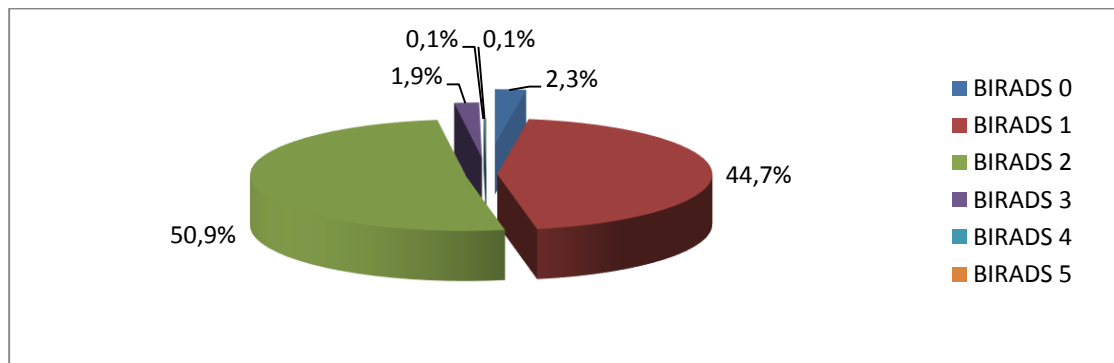
U **šestom ciklusu** Nacionalnog programa **ranog otkrivanja raka dojke** na mamografiju su pozivane žene rođene od 1950. do 1969.godine. Od veljače 2019. godine do veljače 2021. godine, NZZJZIŽ je na mamografski pregled pozvao 30.250 žena (odnosno sve koje se moglo pozvati), a poslano je i 15.833 ponovnih poziva ženama koje se nisu odazvale. Uvedeno je 14.664 nalaza, a ukupni odaziv žena bio je 56,6% (RH 55,8%).

Tablica 4 - Žene pozivane u 6. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke u Istarskoj županiji (od veljače 2019. do veljače 2021.g.)

Godište	Ciljana populacija	Pozvane žene	Uvedenih nalaza	% odaziv2
1950.	1.585	1.336	701	62,31
1951.	1.551	1.330	691	60,74
1952.	1.775	1.505	832	63,27
1953.	1.711	1.492	824	62,69
1954.	1.748	1.503	818	61,90
1955.	1.843	1.630	876	61,69
1956.	1.850	1.618	831	58,93
1957.	1.677	1.496	768	58,58
1958.	1.738	1.549	825	59,95
1959.	1.820	1.629	810	57,37
1960.	1.891	1.670	815	55,72
1961.	1.849	1.616	807	59,13
1962.	1.770	1.565	701	51,86
1963.	1.710	1.488	631	50,86
1964.	1.650	1.446	637	51,62
1965.	1.800	1.561	674	51,35
1966.	1.723	1.498	666	51,19
1967.	1.729	1.623	651	50,80
1968.	1.528	1.367	571	50,72
1969.	1.537	1.328	535	49,58
Ukupno	34.485	30.250	14.664	56,55
RH	699.877	555.039	261.942	55,82

Izvor: NPP aplikacija

Kod 95,6% nalaz je bio uredan (BI-RADS 1 i 2), kod 2,3% žena nalaz je bio BI-RADS 0 (potrebne dodatne pretrage kako bi se utvrdila priroda promjene), dok je u 1,9% žena nalaz bio BI-RADS 3 (vjerojatno benigan – rizik maligniteta manji od 2%), a u 0,2% nađena je suspektna ili visoko suspektna promjena (BI-RADS 4 i 5).

Slika 1 - Nalazi mamografije žena pozvanih u 6. ciklusu (od veljače 2019.g. do veljače 2021.g.) prema BIRADS klasifikaciji

Tablica 5 - Tumačenje BIRADS klasifikacije

BIRADS*	
0	Neodređen nalaz – potrebne dodatne pretrage
1	Uredan nalaz
2	Benigni nalaz
3	Vjerojatno benigni nalaz – rizik maligniteta manji od 2% - potreban UZV ili kontrolno mamografsko snimanje i pregled u roku od 6 mj.
4	Suspektna promjena – rizik maligniteta 2-94% - odmah potrebna daljnja citološka ili patohistološka obrada
5	Visoko suspektno maligna promjena - rizik maligniteta veći od 94% - odmah uputiti kirurgu

*Breast Imaging Reporting and Data System - The American College of Radiology

U 2020.g. u Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke bilo je uključeno 5 mamografskih jedinica i to na lokalitetima: Buzet, Labin, Pula, Rovinj i Umag.

Tablica 6 - Mamografske jedinice u Istarskoj županiji uključene u Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke u 2020. godini

	MMG jedinica
	Dom zdravlja
1.	Istarski domovi zdravlja Ispostava Labin
2.	Istarski domovi zdravlja Ispostava Buzet
3.	Istarski domovi zdravlja Ispostava Rovinj
4.	Istarski domovi zdravlja Ispostava Umag
	Bolnica
5.	Opća bolnica Pula

U **sedmom ciklusu** Nacionalnog programa **ranog otkrivanja raka dojke** na mamografiju su pozivane žene rođene od 1952. do 1971.godine. Od ožujka 2021. godine do prosinca 2021. godine, NZZJŽ je na mamografski pregled pozvao 14.881 žena. Uvedeno je 6.246 nalaza.

Tablica 7 - Žene pozivane u 7. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke u Istarskoj županiji (od ožujka 2021. do prosinca 2021.g.) – nepotpuni ciklus

Godište	Ciljana populacija	Pozvane žene	Uvedenih nalaza	% odaziv2
1952.	1.755	758	359	52,89
1953.	1.679	719	354	53,68
1954.	1.738	719	362	55,38
1955.	1.819	757	403	57,92
1956.	1.837	684	301	50,00
1957.	1.678	567	241	48,26
1958.	1.736	576	218	40,86
1959.	1.834	629	243	43,83
1960.	1.911	670	268	44,00
1961.	1.884	613	229	43,39
1962.	1.823	685	247	41,74
1963.	1.743	620	200	39,40
1964.	1.700	585	178	37,21
1965.	1.847	869	338	44,91
1966.	1.788	803	343	49,29
1967.	1.787	941	449	53,45
1968.	1.606	858	401	53,62
1969.	1.608	620	222	41,97
1970.	1.604	1.085	435	53,33
1971.	1.622	1.123	455	50,15
Ukupno	34.999	14.881	6.246	48,44
RH	699.395	278.406	114.565	45,98

Izvor: NPP aplikacija

